

Adormirea Maicii Domnului, icoană portabilă, secolul XV, 39x27, Mănăstirea Toplou, Grecia.

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Maica Vieții

„Mutatu-te-ai la viață fiind Maica Vieții și,
cu rugăciunile tale,
izbăvești din moarte sufletele noastre”.
(Din Troparul Adormirii Maicii Domnului)

Ln prima jumătate a lunii lui August preocupările noastre spirituale sunt legate de Postul Adormirii Maicii Domnului. De la 1 la 14 August postim de bucate, dar încercăm să postim și de răutate, să mergem seară de seară la Paraclisul Maicii Domnului, să facem lectură duhovnicească, să facem o bună spovedanie și să facem acte de caritate.

Acest post premerge praznicului Adormirii Maicii Domnului. Știm ce importanță mare are preacinstirea Născătoarei de Dumnezeu pentru noi, creștinii. Cinstirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu este mai presus de a tuturor sfinților, de a Heruvimilor și Serafimilor. Într-adevăr, ca Maică, e mult mai apropiată de Fiul ei decât sunt sfinții.

Învățătura noastră de credință a stabilit trei motive principale privitoare la Preacinstirea Maicii Domnului¹, toate în legătură cu Dumnezeirea Mântuitorului: 1. Calitatea ei de Născătoare de Dumnezeu; 2. Pururea fecioria ei; 3. Cinstirea ei mai presus decât a tuturor creaturilor văzute și nevăzute.

Născându-L pe Domnul Hristos, care este „Viața” (Ioan 14, 6), ea este „Maica Vieții”. Această calitate i-o subliniază cântările de la Praznicul Adormirii sale. Troparul Adormirii Maicii Domnului, arhicunoscut, are un conținut teologic extraordinar: *Întru naștere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit, de Dumnezeu Născătoare; mutatu-te-ai la viață, fiind Maica Vieții, și, cu rugăciunile tale, izbăvești din moarte sufletele noastre*².

Sau, la Vecernia mărețului praznic: *O, preaslăvită minune! Izvorul vieții în mormânt se pune, și scară către cer mormântul se face; veselește-te Ghetsimani, a Născătoarei de Dumnezeu sfântă casă. Să strigăm credincioșii, pe Gavriil având începător cetelor: Cea plină de dar, bucură-te, căci cu tine este Domnul Cel ce dă lumii prin tine mare milă*³.

Lumea noastră este încercată de multe necazuri și are nevoie de rugăciunile Maicii Domnului și de mila Fiului ei. În această vară, Grecia a fost locul unor tragedii cumplite, cauzate atât de foc, cât și de inundații, murind mulți oameni. În California incendiile n-au putut fi stăvilit și am putea continua cu calamitățile din alte țări. Chiar și în țara noastră inundațiile au făcut atâtea pagube.

Nenumărate sunt încercările și necazurile cu care se confruntă oamenii: în unele locuri secetă, în altele, inundații și, pe deasupra, suferințele create de războaie care au pus atâtea lume pe drumuri. Toate acestea nu duc la viață, ci la moarte. Și unde putem alerga în asemenea împrejurări și fiind confrunțați cu atâtea necazuri? Acolo unde găsim scut și apărare, acolo unde găsim liman de salvare, la Maica Domnului, la Maica Vieții.

În Rugăciunea de la Acatistul Maicii Domnului îi cerem Preasfintei Fecioare: *„Auzi-ne și acum în ziua necazului nostru, pe cei ce cădem înaintea icoanei tale și cu lacrimi ne rugăm ție. Alungă de la noi toate necazurile și nevoile ce vin asupra noastră, întru această oremelnică viață și, prin atotputernica ta mijlocire, nu ne lipsi pe noi nici de veșnica și nesfârșita bucurie, întru împărăția Fiului tău și Dumnezeului nostru*”⁴.

Sau, în cântarea atât de cunoscută nouă, o rugăm pe Maica Domnului: *„O, Măicuță Sfântă, te rugăm fierbinte / Să ne-ascuți de-a pururi, marea rugăminte: / Nu lăsa Măicuță, să pierim pe cale, / Căci noi suntem fiii lacrimilor tale. / Călători pe-o mare, veșnic zbuciumată, / Noi ne-am pus în tine chiar nădejdea toată. / Să ne duci cu tine, / Unde calea-ți duce, / Să ne duci în ceruri, la Fiul Tău dulce*”⁵.

Înțeleptul Solomon ne spune că *„Dumnezeu n-a făcut moartea și nu Se bucură de pieirea celor vii”* (Înțelepciunea lui Solomon 1, 13). Și, totuși, într-o lume căzută, necazurile și încercările care se sfârșesc cu moartea sunt o realitate. Poetul creștin Traian Dorz meditează în versuri: *„Ce suntem noi, Doamne – umbră și părere, / Un suspin de-o clipă, iar apoi tăcere, / Ce curând ne crește și ne ia pământul, / Izvorâm ca apa și plecăm ca vântul*”⁶. Iar Magda Isanos, în poezia *„Murim ca mâine*”⁷, cu nostalgie subliniază această realitate tristă a vieții noastre.

Sfântul Pavel precizează că toate aceste necazuri ce însoțesc viața noastră își au rădăcina în păcat, iar finalul lor este moartea: *„printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa și moartea a trecut la toți oamenii, pentru că toți au păcătuit în el”* (Romani 5, 12). Și nu numai păcatul lui Adam, păcatul strămoșesc, are consecințe catastrofale, ci și păcatele noastre. Sfântul Siluan Athonitul ne spune că păcatul se săvârșește, *„mai înainte de toate, în adâncul tainic al*

¹ Prof. N. Chițescu, Pr. Isidor Todoran, Pr. Prof. I. Petreună, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, vol. 2, Cluj-Napoca, 2005, p. 148.

² *Mineitul pe August*, EIBMBOR, București, 2003, p. 176.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ceaslov*, EIBMBOR, București, 1973, p. 336.

⁵ *Cântați Domnului tot pământul*, culegere alcătuită de Pr. Prof. Dr. Vasile Stanciu, Editura Renașterea, Cluj, 2017, p. 221.

⁶ Traian Dorz, *Din cele mai frumoase poezii*, Editura Traian Dorz, Simeria, 2004, p. 126.

⁷ Magda Isanos, *Poezii*, Editura Libra, București, 1996, p. 214.

DIN SUMAR:

– Paraclisul al doilea al Născătoarei de Dumnezeu și
Postul Adormirii Maicii Domnului – **CEZAR LOGIN**....(p. 2)

– Importanța clipei – **ALEXANDRU NEMOIANU**.....(p. 3)

– Părintele Alexandru Moraru împlinește
70 de ani – **PR. COSMIN COSMUȚA**.....(p. 4)

– Revista *Renașterea* de la Cluj,
în paginile revistei *Glasul Bisericii* (1945-1946)
– **DRD. SILVIU-CONSTANTIN NEDELCU**....(p. 4)

– Paul Schneider - Martorul adevărului
– **ARHM. BENEDICT VESA**.....(p. 5)

Paraclisul al doilea al Născătoarei de Dumnezeu și Postul Adormirii Maicii Domnului

Cezar Login

➤ duhului omului, dar urmările lui lovesc întreg omul. Păcatul, odată săvârșit, se răsfrânge asupra stării sufletești a omului, precum și a celei trupesti; se răsfrânge asupra exteriorului său; se răsfrânge asupra sorții însăși a celui ce l-a săvârșit; dar el negreșit va ieși în afara hotarelor vieții sale individuale și va împovăra cu răul său viața întregii omeniri și, prin urmare, se va răsfrânge asupra sorții întregii lumi”⁸.

Fără să ne dăm seama, păcatele noastre personale, lipsa noastră de discernământ, felul în care chinuim universul înconjurător, exploatându-l nemilos și provocând încălzirea globală, au ca urmare fenomene incontrollable și distrugătoare. Desconsiderarea pe plan moral a legii lui Dumnezeu poate provoca în viața oamenilor suferințe și necazuri inimaginabile. În mesajul său, Sinodul de la Creta ne spune că „situația de criză ecologică de astăzi se datorează unor cauze spirituale și morale. Rădăcinile sale sunt legate de lăcomie, avariție și egoism, care conduc la utilizarea necugetată a resurselor naturale, umplerea atmosferei cu substanțe poluante dăunătoare și schimbări climatice”.

Fiecare în parte greșim. Sfântul Siluan, la un moment dat, a văzut-o în duh pe Maica Domnului care i-a spus: „Nu-mi place să văd ceea ce faci! Cuvintele ei erau liniștite și blânde, dar ele au lucrat cu putere asupra sufletului meu, zice cuviosul. Au trecut mai mult de patruzeci de ani de atunci, dar sufletul meu n-a putut uita aceste cuvinte pline de blândețe”⁹.

Tainic, în duh, și nouă ne spune Maica Domnului: Nu-mi place ceea ce faci tu. Numai că Sfântul Siluan s-a îndreptat, s-a pocăit și nu știu dacă și noi facem lucrul acesta. În versurile pe care le cântăm, venind la mănăstire, afirmăm: „Noi venim pentru păcate, cu sufletele-ncărcate”. Venim să ne ușurăm și să plecăm folosiți acasă.

Sfântul Ioan Damaschin ne spune că „Pocăința este întoarcerea prin asceză și osteneli, de la starea cea contra naturii la starea naturală și de la diavolul la Dumnezeu”¹⁰. Întotdeauna pocăința presupune și o bună spovedanie. Iar Sfântul Simeon Noul Teolog este foarte limpede: „crezând din tot sufletul și căindu-ne cu căldură, zămislim pe Cuvântul lui Dumnezeu în inimile noastre, ca Fecioara, dacă avem sufletele noastre fecioare și curate”¹¹.

Fiecare în parte și toți laolaltă trebuie să facem pocăință sinceră și să ne îndreptăm viața. Numai așa putem cânta, plecând de la mănăstire: „Maică, tu ne-ai ajutat, / De-am făcut ce ni s-a dat, / Ne-am ușurat sufletul, / Ne-am îndreptat umbletul, / În suflet ducem credință, / Dragostea și pocăință”.

Această îndreptare, această „metanoia”, adică schimbarea felului de a gândi, de a vorbi și de a acționa, are consecințe pentru fiecare în parte, dar și pentru lumea pe care o lăsam moștenire copiilor noștri. Biserica Ortodoxă, tot în mesajul de la Creta, se adresează tinerilor, „care caută deplinătatea vieții în libertate, dreptate, creativitate și dragoste. Ea îi cheamă să se alăture în mod conștiințios Bisericii Celui care este Adevărul și Viața. Să vină oferind trupului eclesial vitalitatea lor, neliniștile, problematicile și așteptările lor. Tinerii nu reprezintă doar viitorul Bisericii, ci și prezentul dinamic și creativ la nivel local și mondial”¹².

Cu mult mai multă responsabilitate ar trebui să ne trăim viața și să fim convinși de cuvintele Mântuitorului care zice „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri” (Matei 5, 16). Ar trebui să ne doară profund neînțelegerile și răutățile pe care le vedem pe arena vieții noastre publice. Iar Maicii Domnului să-i zicem, în graiul înaintașilor noștri: „Pune Maică pace-n țară, / Și-alinare-ntră popoară”.

Maica Vieții a fost mutată de pe pământ la cer. Pe 15 august sărbătorim Adormirea ei și suntem convinși că nu a părăsit lumea. Suntem convinși că, prin rugăciunile ei, izbăvește din moarte sufletele noastre. Spune cântarea că „astăzi precurat sufletul său înaintea Făcătorului și Dumnezeu și-a pus. Puterile celor fără de trup cu dumnezeiască cuviință cuprind pe Maica Vieții, care se mută cu adevărat la viață, făclia Luminei celei neapropiate, izbăvirea credincioșilor și nădejdea sufletelor noastre”¹³. Și i ne adresăm cu preacunoscuta rugăciune: „Preasfântă Marie, Maica lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi păcătoșii, acum și-n ceasul morții noastre, Amin!”¹⁴.

Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu este unul dintre imnurile cele mai îndrăgite de credincioși. Aproape că nu există vreo carte de rugăciuni în care să nu fie tipărit, pentru că, așa cum se arată în subtitlul său, „se cântă la întristarea sufletului și la vreme de nevoie”, Maica Domnului fiind grabnic ajutoare.

Imnul menționat, recunoscut prin începutul Canonului din cadrul său, „De multe ispite fiind cuprins, către tine alerg, căutând mântuire; o, Maică a Cuvântului și Fecioară, de rele și de nevoi mântuiește-mă” (Ceaslov, București, 2014, p. 399), poartă, în realitate, numele de Paraclisul Mic sau Paraclisul întâi al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu (p. 398). Nu este singurul imn de acest tip adresat Maicii Domnului, chiar dacă are cea mai largă răspândire.

Există, așa cum putem bănuși, și un Paraclis Mare, numit uneori și Paraclisul al doilea, fiind tipărit la sfârșitul Psaltirii liturgice. Asupra acestui imn mai puțin cunoscut, dar de o frumusețe aparte, am dori să ne oprim, pentru că se cântă îndeosebi în Postul Adormirii Maicii Domnului, perioada liturgică de care ne apropiem.

Când se cântă Paraclisul Mare (din Psaltire) în Postul Adormirii? Tipicul bisericesc (București, 1976, p. 253) arată că în Postul Adormirii Maicii Domnului se citește alternativ cele două Paraclise, însă fără a oferi precizări suplimentare. Anuarul liturgic și tipiconal 2018 (București, 2017, p. 393), la data de 1 august, indică slujirea, după Vecernie, a celor două Paraclise (din Ceaslov și din Psaltire), fără alte explicații. În consecință, detaliile tipiconale trebuie căutate în sursele liturgice și tipiconale grecești, unde își are originea această practică evlavioasă.

Tipicul contemporan al Marii Biserici din Constantinopol (Typikon kata tēn taxin tēs tou Christou Megalēs Ekklesiās, Constantinopol, 1888, pp. 307-309) și Tipicul grecesc parohial zilnic pe anul 2018 (Diptycha tēs Ekklesiās tēs Ellados, Atena, 2017, pp. 259-261) dau explicații detaliate, enunțând câteva reguli de bază privind alternanța Paracliselor, zilele precise în care se cântă fiecare dintre cele două Paraclise, desfășurarea slujbei și modalitatea de combinare cu Vecernia. Avem următoarele reguli liturgice:

1. Se cântă Paraclisele după Vecernie începând din seara zilei de 1 august și până în seara zilei de 13 august.
2. Nu se cântă Paraclisele sâmbăta seara (în anul 2018, 4 și 11 august), nici în ajunul Schimbării la Față (seara de 5 august) și al Adormirii Maicii Domnului (seara de 14 august). Motivul pentru care în aceste zile nu se cântă Paraclisul este faptul că slujba Vecerniei de sâmbătă seara se concentrează pe praznuirea săptămânală a Învierii Domnului, iar slujbele din ajunul Schimbării la Față și al Adormirii Maicii Domnului au ca unică temă praznicul sărbătorit. Tema penitențială a Paracliselor nu este compatibilă cu atmosfera strălucitoare, de bucurie din aceste zile. Mai mult, în mănăstirile mari, în catedrale și chiar în unele biserici de parohie, în aceste seri se celebrează Privegherea obișnuită a Învierii sau a unuia dintre cele două praznice menționate.
3. În seara zilei de 1 august se cântă Paraclisul mic, apoi se alternează cu Paraclisul Mare.
4. Duminica seara se cântă întotdeauna Paraclisul Mare. Când Schimbarea la Față se întâmplă luna (cum este cazul anului 2018), datorită faptului că duminica seara nu se cântă niciun Paraclis, atunci în seara zilei praznicului împărătesc, asimilată cu o seară de duminică din Post, adică luni seara (6 august), se cântă Paraclisul Mare, iar apoi se ține rândul (cf. Diptycha, p. 308).

Rezumând, în anul 2018 se cântă Paraclisele astfel: **Paraclisul mic** (Paraclisul întâi din Ceaslov): 1, 3, 7, 9 și 13 august; **Paraclisul mare** (Paraclisul al doilea din Psaltire): 2, 6, 8, 10 și 12 august; nu se cântă Paraclis în seara zilelor de în 4, 5, 11 și 14 august, ci se face numai slujba obișnuită a duminicii sau a praznicului.

Cum se cântă Paraclisul Mare?

Paraclisul Mare (al doilea) a fost alcătuit de Fericitul Împărat Theodor Doukas Lascaris (Hōrologion to Mega, Atena, 2005, p. 559; Psaltire, București, 2014, p. 395), care a domnit în secolul al XIII-lea. Are structura obișnuită a unui Paraclis, fiind alcătuit din: Binucuvân-

tare, rugăciuni începătoare, Psalmul 142 (Doamne, auzi rugăciunea mea...). Dacă se unește Vecernia cu Paraclisul, nu se mai face otpust, ci după Acum slobozește... se trece la Psalmul 142 (cf. Diptycha, p. 260), cele două celebrări unite alcătuiind o veritabilă Priveghere.

După Psalmul 142 se cântă *Dumnezeu este Domnul...* (de patru ori), însoțit de cele patru stihuri obișnuite, ca și la Utrenie (Typikon, p. 307); această cântare este urmată de obișnuitele tropare: *Către Născătoarea de Dumnezeu...*, similar primului Paraclis, apoi Psalmul 50 de pocăință.

Îndată după citirea Psalmului 50 apare primul element specific al Paraclisului Mare: *Canonul*, care se cântă fără irmoase, aceste strofe fiind specifice slujbei Utreniei și, prin urmare, fiind omise atunci când un canon este cântat în cadrul altei slujbe decât Utrenia; tipicul indică explicit acest lucru. Textul Canonului este strigatul unui om necăjit și întristat, apăsător de grijile și nevoile de fiecare zi – „Valurile necazurilor turbură smeritul meu suflet și norii primejdiilor acoperă inima mea...” (Psaltire, p. 399) sau „Lipsit fiind de toate, cu durere strig...” (p. 401) – dar care își pune nădejdea în Maica Domnului, cerându-i ajutorul – „Mireasă a lui Dumnezeu [...], ca ceea ce ai născut Lumina cea dumnezeiască și veșnică, strălucește și mie lumina cea înveselitoare” (p. 399) și, altul, „Râul cel dulce al milei tale, Preacurată, care rouează cu bogate daruri preaticălosul și smeritul meu suflet, ce se pârjolește în cuptorul primejdiilor și al necazurilor, îl măresc și îl propovăduiesc și alerg la acoperământul tău, mântuiește-mă” (p. 403). Cererile se împletesc cu exclamații de mulțumire: „Ce dar de mulțumire îți voi aduce ție, pentru darurile tale, de care m-ai învrednicit...” (p. 405).

În tradiția grecească, la acest Paraclis se cântă catavasiile *Mântuiește din nevoi...* și *Caută cu milostivire...*, după fiecare cântare a canonului, ceea ce i-a adus denumire de Paraclis Mare. În practică se pot cânta ca de obicei, după cântările a 3-a, a 6-a și a 9-a.

După cântarea a 3-a se rostește o ectenie urmată de sedeaună, iar după cântarea a 6-a, ectenia este urmată de condac. Îndată după condac, similar altor paraclise, urmează prochimenu (Pomeni-voi numele tău...) și Evanghelia Născătoarei de Dumnezeu. Atunci când se celebrează Paraclisul Mare se citește Evanghelia folosită la Liturgia praznicelor Maicii Domnului (Luca, 10, 38-42; 11, 27-28): *În vremea aceea, a intrat Iisus într-un sat, iar o femeie cu numele Marta L-a primit pe El în casa ei...* După Evanghelie se cântă stihurile obișnuite și ectenia.

După cântarea a 9-a se cântă catavasia, apoi imnul *Cuvine-se cu adevărat... și Ceea ce ești mai cinstită...*, urmat nemijlocit de o serie de mărimuri (tropare) ale Născătoarei de Dumnezeu (*Pe ceea ce este mai înaltă decât cerurile...*, *Pentru păcatele mele cele multe...* etc.) timp în care se face cădere mare. În cărțile de cult românești contemporane, în acest moment sunt intercalate patru stihiri care, în realitate, aparțin Laudelor și care, urmând logica liturgică, nu își găsesc aici locul (așa cum apar în cărțile liturgice grecești și slavone și în *Cartea de rugăciuni* editată de Mitropolitul Bartolomeu, Cluj-Napoca, 1995, pp. 301-305); aceste stihiri ar trebui cântate după sfârșitul slujbei Paraclisului, în timp ce poporul se închină la icoana Maicii Domnului (*Hōrologion*, pp. 557-558), doar în afara Postului Adormirii. Cântarea lor aici, după *Cuvine-se cu adevărat...*, întrerupe cursivitatea slujbei, a doua parte a imnului *Pe ceea ce este mai înaltă decât Heruimii...* – traducerea literală a textului grecesc, întâlnită și în cărțile de cult românești mai vechi sau în colecțiile de cântări liturgice (spre ex., *Axion de Varlaam Protosinghelul, Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, București, 1999, pp. 169-170) – nefiind altceva decât primul tropar al seriei de mărimuri (*Pe ceea ce este mai înaltă decât cerurile...*).

După *Sfinte Dumnezeule...* și *Tatăl nostru...* se cântă troparele de umilință (în serile de 1, 2 și 3 august). Tradițional, în perioada Postului Născătoarei de Dumnezeu, care se suprapune cu perioada festivă a praznicului Schimbării la Față, se fac următoarele modificări: în seara zilei de 4 august se cântă troparul înainte-praznuirii, între 6-12 august troparul Schimbării la Față, iar în seara zilei de 13 august, troparul înainte-praznuirii Adormirii Maicii Domnului (cf. *Typikon*, p. 309).

După otpust, *Ceaslovul* grecesc (p. 558, la Paraclisul mic; p. 571, la Paraclisul Mare) și *Tipiconul Marii Biserici din Constantinopol* precizează că în acest Post se vor cânta următoarele patru stihiri (luminându), care ne adresează tuturor invitația de a veni, alături de Sfinții Apostoli, pentru a celebra împreună, în seara zilei de 14 august, slujba Adormirii Maicii Domnului (*Hōrologion*, p. 558): *Apostoli de la margini adunându-vă aicea, în satul Ghetsimani, îngropați trupul meu, și Tu Fiule și Dumnezeul meu, primește duhul meu (Minei pe August, 1989, p. 169). / Ceea ce ești dulcețea îngerilor, bucuria celor necăjiți, folositoarea creștinilor, Fecioară, Maica Domnului, apără-ne pe noi și ne izbăvește de chinurile cele veșnice (Ceaslov, 2014, p. 77). / Pe tine te am mijlocitoare către Iubitorul de oameni Dumnezeu; să nu-mi vădești faptele înaintea îngerilor, ție Fecioară mă rog, ajută-mi mie degrabă (Octoih Mare, 1890, p. 750). / Turn zidit din aur, cetate cu douăsprezece ziduri, scaun picurător de lumină, tron al Împăratului, minune necuprinsă de minte, cum hrănești cu lapte pe Stăpânul? (Minei pe Decembrie, 2005, p. 61).*

⁸ Arhimandritul Sofronie, *Cuviosul Siluan Athonitul*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2009, p. 35.

⁹ Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejdiei și iadul smereniei*, Editura Deisis, Sibiu, 1994, p. 157.

¹⁰ Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica*, Editura Scripta, București, 1993, p. 93.

¹¹ „Întâia cuvântare morală”, *Filocalia* 6, EIMBOR, București, 1977, p. 157.

¹² <http://basilica.ro/mesajul-sfantului-si-marelui-sinod-al-bisericii-ortodoxe/> 2 august 2018.

¹³ *Mineiul pe August*, EIMBOR, București, 2003, p. 179.

¹⁴ Rugăciunea „Născătoare de Dumnezeu”.

Importanța clipei

Alexandru Nemoianu

(Statele Unite)

na dintre cele mai mari greșeli pe care le comitem este ignorarea și lipsa de atenție acordată clipei repede trecătoare, stării de „acum”. Cel mai adesea ne frământăm între condiții asupra cărora nu avem nicio putere și despre care doar bănuim. Ne frământăm pentru un trecut, care nu mai poate fi influențat, care este așezat, așa cum a fost, în veșnicie. Ne putem gândi la acel trecut, îl putem prețui pentru ce va fi avut bun și frumos, dar nu îl putem schimba. Dramatic și de tot negativi, și încă și ridicoli, devenim în clipa când luăm asupra noastră purtare „luptei” de ieri.

Fiecare generație și, de fapt, fiecare persoană vor fi confruntate cu stări în care vor trebui, vor fi obligate să „lupte”. Această „luptă” înseamnă de fapt alegerea, opțiunea între „bine” și „rău”. Iar această obligativitate a opțiunii este consecința liberului arbitru, a „condamnării” oamenilor la libertate, caracteristică decisivă a condiției umane, și alegerea făcută ne așează în veșnicie, spre viață sau moarte. Aici putem vedea o taină profundă. Fiecare generație va avea o altă încercare, și cu ea posibilitatea și obligativitatea de a alege între bine și rău, iar această alegere va așeza pe fiecare în veșnicie: spre învierea vieții sau spre pedeapsa veșnică. Din aceasta cauză „istoria” este atât de imprevizibilă. Și slavă Domnului că este așa. Noi nu repetăm comportamente concrete din istorie, dar putem repeta și imita comportamente morale. Clipa trecută, „trecutul” nu trebuie uitat, căci uitarea lui înseamnă și uitarea chipului lui Dumnezeu în cei care au fost. Dar el nu trebuie absolutizat sau idealizat. Toate încercările de a reînvia căile trecute, doar din cauză că au aparținut trecutului, și de a opri înnoirile, doar pentru că sunt noi, au sfârșit într-un eșec penibil. Este bine și de folos să ne amintim de trecut, și mai ales de modul în care oamenii s-au comportat în fața încercărilor de tot felul. Este bine să ne amintim pentru a avea modele de comportament moral. Dar a căuta să îi corectăm sau să dăm sfaturi despre ce și cum ar fi trebuit, după părerea noastră, să se comporte este un exercițiu în inutilitate, etalare de superbie prostească.

La fel este și relația pe care o avem cu „viitorul”. Nu știm ce se va întâmpla în viitor. Proiecțiile pe care le facem sunt pur și simplu inutilități intelectuale. Dacă vom cerceta ceea ce „proiectau” cei care au trăit în urmă cu treizeci, patruzeci de ani în urmă despre cum va arăta lumea azi, pur și simplu vom rămâne uluiți și vom putea crede că respectivii futurologi erau încetinei la minte. Motivul acestor proiecții aberante este simplu și a fost exprimat de către Friedrich von Hayek, întemeietorul școlii economice din Chicago, drept „imposibilitatea de a cunoaște circumstanțele particulare în timp și spațiu”. Cu alte cuvinte, neputința de a ști care vor fi reacțiile personale și colective față de evenimente ce pot apărea spontan.

Din cele spuse rezultă că obsesia cu corectarea trecutului și prevederea viitorului sunt fără niciun folos. Singura clipă care are importanță este cea de „acum”. În această clipă putem face un lucru bun sau rău, putem ajuta un semen sau îl putem ignora, putem ușura o durere sau putem trece nepăsători pe lângă ea, sau mai rău. „Acum” este momentul în care oamenii fac tot soiul de compromisuri și fărâdelegi, „acum” se cred mai deștepti decât sunt, „acum” se mântuiesc sau osândesc. Atitudini „virtuoase” și păreri despre cum ne-am fi comportat față cu stări conflictuale trecute, cum am apucat să spun, sunt și fără folos și dovezi de mândrie prostească dar, mai ales, de complicitate. Limpede ne spune asta Sfânta Evanghelie: „...Că zidiți mormintele proorocilor și împodobiți pe ale dreptilor. / Și ziceți: De am fi fost noi în zilele părinților noștri, n-am fi fost părtași cu ei la vărsarea sângelui proorocilor. / Astfel dar, mărturișiți voi înșivă că sunteți fii ai celor care au ucis pe prooroci. / Dar voi întreceți măsura părinților voștri” (Matei 23, 29-32). În mod răspicat ni se spune că suntem un „trup”, cei vii și cei care nu mai sunt, și că suntem responsabili, ca parte din comunitate, pentru toate. Dar această responsabilitate nu stă pentru „fapte”, ea stă în obligația de a ne comporta moral și spiritual bine. Oamenii nu se grupează după „faptele” lor, se grupează după trăirile lor morale consecvente. Deci limpede ni se spune că nu suntem gloată, suntem persoane, și ca persoane trebuie să facem alegerea cea bună în clipa care ne este dată, „acum”. Iar mai departe „Judecata” este în mâinile lui Dumnezeu. De aceea trebuie cu mare băgare de seamă să privim clipa imediată, „acum”. Căci în această clipă se petrece o mare taină; „a venit ora ispitei, ceasul cel fără de noroc, care poate face din bun rău și din tare slab”. Or, mai bine zis, ceasul în care sub voința noastră aceste lucruri se pot întâmpla, și nimeni altul decât propria persoană nu va avea vină.

În clipa în care fie suntem, fie credem că suntem încercați sau aflați la greu, să ne aducem aminte că toate sunt sub o Voie care nu uită și nu lasă nimic la întâmplare, că încercările la care suntem supuși și binefacerile de care avem parte sunt date sub un gând pururea bun. Iată cum este exprimat acest lucru în Cartea Macabeilor: „Că n-a ales Domnul pe poporul Sau pentru acest loc, ci locul acesta pentru poporul Său. Pentru aceea, și locul acesta a avut parte de răutățile ce s-au întâmplat în popor, ca după aceea să se facă părtaș bunătăților celor de la Domnul” (II Macabei 5, 19-20). Făgăduința sub care stăm este mai tare decât tot ce poate fi închipuit, și ea nu ne va părăsi câtă vreme vom sta credincioși în Ortodoxie.

Pr. Alexandru Moraru

**DOMNITORUL
MIHAI VITEAZUL
(1593-1601)**
**EROU AL NAȚIUNII ROMÂNE ȘI
MARTIR AL BISERICII STRĂBUNE**

EDITURA RENAȘTEREA 2018

Pr. ALEXANDRU MORARU, *Domnitorul Mihai Viteazul (1593-1601) – erou al națiunii române și martir al bisericii străbune*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2018, 188 p.

Părintele Alexandru Moraru, timp de patru decenii profesor la catedra de istorie a Bisericii Ortodoxe Române de la Seminarul Teologic (1976-1990) și de la Facultatea de Teologie Ortodoxă (1990-2014) din Cluj-Napoca, oferă cititorilor români acum, la mijlocul anului centenar o nouă monografie a domnitorului Mihai Viteazul, zugrăvind-i biografia din perspectiva clericului - istoric prin prisma celor două mari dimensiuni care caracterizează personalitatea lui Mihai în fața opiniei publice românești: cea de erou al națiunii române și de martir al Bisericii Ortodoxe.

Dintru început autorul mărturisește că lucrarea a fost întocmită la sugestia mitropolitului Andrei Andreicuț al Clujului, având drept scop identificarea și enumerarea argumentelor în „vederea posibilei canonizări a Viteazului Mihai Vodă” (p.15), „idee nobilă” lansată în anii '70 ai secolului trecut de mitropolitul cărturar Nestor Vornicescu al Olteniei. Așadar, monografia de față poate fi percepută și ca un veritabil dosar de canonizare a lui Mihai Viteazul, de unde și caracterul pozitivist-hagiografic al expunerii profesorului Alexandru Moraru. Orice cititor, dar mai ales cel de profesie istoric trebuie să țină cont de aceste idei afirmate de la început de părintele Moraru pentru a înțelege cheia lecturii și scopul declarat al lucrării, dedicată nu atât teologilor sau istoricilor, ci mai cu seamă publicului larg, pasionat sau nu de istoria națională, respectiv creștinilor ortodocși români din țară și din afara ei.

Volumul se deschide cu prefața mitropolitului Andrei, intitulată „Mihai Viteazul, precursor al Marii Uniri”, care evidențiază virtuțile creștine ale „eroului mărturisitor Mihai Viteazul”, urmată de argumentul autorului, care creionează de asemenea calitățile domnitorului, concluzionând că „sfârșitul său tragic, din 9 / 19 august 1601, l-a făcut erou al Neamului românesc și martir al Bisericii Ortodoxe Române, cu îndreptățirea de a fi cinstit ca apărător și mărturisitor al Bisericii lui Hristos, alături de ceilalți Sfinți Români, din calendarul nostru” (p. 16) și exprimându-și, totodată, speranța ca „demersul nostru să aibă ecoul dorit, mai cu seamă că, în 2018, se vor împlini 418 ani de la Prima Unire a lui Mihai Viteazul din anul 1600 și un veac de la Unirea cea Mare, de la 1 Decembrie 1918, evenimente pe care întreaga suflare românească ar trebui să le sărbătorească și să le prăznuiască cu mare bucurie și pace în suflet” (p. 17). În primul capitol „Motivarea demersului nostru”, părintele Moraru își mărturisește convingerea că „actul unirii din 1600 a fost o Voință Divină”, un „Act Sfânt pentru români”, Mihai Vodă Viteazul sau Bravul, cum a fost reținut în memoria contemporanilor, fiind încununat cu martiriul din îngăduința lui Dumnezeu. Prin urmare, lucrarea va insista asupra calității de „domn român și bun creștin”, de „apărător al Creștinătății, de sprijinitor al Bisericii Ortodoxe Române, de chipul său rămas în memoria celor pentru care a luptat, în artă, în literatură, în folclor, în conștiința europeană și, în final, de erou și martir, care să-l îndreptățască să fie cinstit ca Mărturisitor și Sfânt de Națiunea Română, mai cu seamă, de Biserica străbună” (pp. 20-21).

În continuare, monografia are structura următoare: cap. II: „Scurtă privire asupra contextului politic al vremii” (pp. 23-25); cap. III: „Mărturisitor al credinței răsăritene și apărător al creștinătății europene” (pp. 27-38); cap. IV: „Relații cu ierarhia bisericească ortodoxă” românească și din afara hotarelor românești (pp. 39-60); cap. V: „Ctitorii” în Țara Românească și în Transilvania (pp. 61-67); cap. VI: „Danii” conferite așezămintelor bisericești din Țara Românească, din Transilvania, din Moldova, din Muntele Athos și din Locurile Sfinte (pp. 69-81); cap. VII: „În viziunea unor contemporani” (pp. 83-88); cap. VIII: „Antecedentele uciderii lui Mihai Viteazul: domn, erou și martir” (pp. 89-96); cap. IX: „Mihai Viteazul – post mortem”, în care se face o prezentare a imaginii domnitorului în scrierile unor cronicari, ierarhi și istorici laici și bisericești români, apoi în literatura română, în arta românească eclesială și în portretistica universală, încheind cu folclorul românesc și cel balcanic (pp. 97-138); cap. X: „În loc de concluzii” care oferă zece argumente în favoarea canonizării lui Mihai Viteazul (pp. 139-142); cap. XI: „Bibliografie selectivă” (pp. 143-156); cap. XII: „Anexe” conținând citate despre personalitatea voievodului extrase din operele unor istorici, clerici și literați români și străini de ieri și de azi (pp. 157-181); și cap. XIII: „Imagini cu momente din viața lui Mihai Viteazul” (pp. 183-188).

Monografie programatică, redactată în manieră hagiografică și într-un stil accesibil ușor de parcurs, dedicată fiilor Bisericii Ortodoxe Române și poporului român de pretutindeni, cartea părintelui Alexandru Moraru readuce în atenția noastră dimensiunea eroică și martirică a personalității de excepție a voievodului Mihai Viteazul militând deschis pentru trecerea sa în galeria sfinților români „ca apărător și mărturisitor al Bisericii lui Hristos”.

Mircea-Gheorghe Abrudan

Părintele Alexandru Moraru împlinește 70 de ani

Pr. Cosmin Cosmuța

La data de 16 august 2018 Părintele Profesor Alexandru Moraru împlinește vârsta de 70 de ani. Am socotit nimerit, cu această ocazie, să facem o scurtă trecere în revistă a principalelor puncte din bio-bibliografia sa.

Născut la 16 august 1948, în satul Poiana Ilvei din județul Bistrița-Năsăud, în familia lui Mitrofan și a Ioanei, truditorei ai pământului, tânărul Alexandru a început școala primară în localitatea de baștină, în anul 1955. Terminându-și tot aici și clasele gimnaziale, pașii l-au purtat, în 1963, spre Seminarul Teologic din Cluj, ale cărui cursuri le-a absolvit în 1968. A urmat Institutul Teologic de grad universitar din Sibiu unde, în 1972, a obținut titlul de licențiat cu lucrarea *Școlile confesionale ortodoxe din protopopiatul Sibiu I, Sibiu II (Săliște) și Nocrich (Agnita) între anii 1848-1918*, sub îndrumarea Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu. În 1973 s-a înscris la doctorat, la Institutul Teologic de grad universitar din București. După mai mulți ani de muncă asiduă, a obținut titlul de doctor în Teologie cu lucrarea *Biserica Angliei și ecumenismul. Legăturile ei cu Biserica Ortodoxă Română*, alcătuită sub îndrumarea Pr. Prof. Dr. Ioan Rămureanu.

Rămânând tot la capitolul studiilor, vom mai menționa aici cursurile de specializare de la Colegiul „Sf. Ștefan”, Universitatea din Oxford – Anglia (13 ianuarie 1979 - 18 iunie 1980), precum și pe cele de Limbă bulgară și paleoslavă la Universitatea „Sf. Chiril și Metodie”, din Veliko Tarnovo - Bulgaria (august 1996).

În ceea ce privește învățământul teologic, și-a desfășurat activitatea aproape în exclusivitate la Cluj. Excepție a făcut perioada 1972-1973, când a fost pedagog la Seminarul Teologic special Curtea de Argeș. Din 1976, după încheierea cursurilor doctorale la zi, a venit la Cluj, unde a funcționat astfel: profesor titular pentru disciplinele istorice la Seminarul Teologic Ortodox Român din Cluj-Napoca (1976-1990); director al aceleiași seminar (26 ianuarie-1

octombrie 1990); conferențiar universitar titular (1 octombrie-1 decembrie 1990); profesor universitar titular la disciplina Istoria Bisericii Ortodoxe Române cu Noțiuni de Paleografie, la Institutul Teologic de grad universitar din Cluj-Napoca (1990-1992), apoi la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” – Cluj-Napoca (din 1992-azi); rector (1990-1992) și apoi decan al aceleiași facultăți (1992-1996), șef de catedră (2008-2012).

Este conducător de doctorat la disciplina Istoria Bisericii Ortodoxe, din anul 1999; până în prezent și-au susținut tezele 24 candidați. A fost coreferent la peste 60 de teze de doctorat.

Menționăm faptul că părintele profesor Alexandru Moraru a fost inițiatorul reînființării, în 1990, a Institutului Teologic Ortodox de grad universitar din Cluj-Napoca (devenit în 1992 Facultate de Teologie Ortodoxă în cadrul Universității „Babeș-Bolyai”), a revistei „Renașterea” (1990), precum și a Anuarului Facultății noastre, împreună cu preoții profesori Vasile Stanciu și Stelian Tofană.

În ceea ce privește activitatea preoțească, vom spune doar că a fost hirotonit diacon (14 octombrie 1977), apoi preot (16 octombrie 1977); hirotesit iconom (21 iunie 1986) și iconom

stavrofor (9 decembrie 1987), distins în două rânduri cu cruce patriarhală (în 30 iunie 1997 de către Patriarhul Teoctist Arăpașu; în 11 martie 2011 de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel). A slujit în calitate de preot în diferite parohii clujene, iar din 2008 slujește la Parohia Ortodoxă „Schimbarea la Față” din Cluj-Napoca.

S-a căsătorit cu profesoara Valeria-Gemma Moraru în 24 septembrie 1977 și au împreună cinci copii: Sanda-Valeria, Maria-Lăcrămioara, Ana-Ioana, Valeriu-Alexandru și Andreia-Gemma.

La capitolul activitate științifică, deși este foarte vast, ne vom mărgini, din lipsă de spațiu, la a spune doar că Părintele profesor Alexandru Moraru este autor a 11 cărți în 12 volume (*Biserica Angliei și ecumenismul. Legăturile ei cu Biserica Ortodoxă Română*, București, 1986; *La răscruce de vreme o viață de om: Nicolae Colan, episcopul Vadului, Feleacului și Clujului (1936-1957). După documente, corespondență, însemnări, relatări, impresii*, Cluj-Napoca, 1989; *Învățământul teologic universitar ortodox român din Cluj (1924-1952)*, Cluj-Napoca, 1996; *Seminarul Teologic Liceal Ortodox din Cluj-Napoca (1952-1997)*, Cluj-Napoca, 1997 și ed. a II-a, 2002; *Catedrala Arhiepiscopiei Ortodoxe a Vadului, Feleacului și Clujului*, Cluj-Napoca, 1998; *Scurt istoric al Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului*, Cluj-Napoca, 2001 și ed. a II-a, 2006; *Ierarhii Bisericii Ortodoxe Române*, 2005. *Bio - bibliografii selectivă*, Alba-Iulia, 2005; *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000, Biserică. Națiune. Cultură*, tom I, București, 2006; *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000, Dialog teologic și ecumenic*, tom II, București, 2006; *Învățământul Teologic Universitar Ortodox Român din Cluj-Napoca. Schiță istorică*, Cluj-Napoca, 2009; *Dicționarul ierarhilor români și străini - slujitori ai credinșilor Bisericii Ortodoxe Române*, București, 2015; *Domnitorul Mihai Viteazul (1593-1601) - erou al națiunii române și martir al Bisericii străbune*, Cluj-Napoca, 2018). Este coautor a șapte cărți, a îngrijit apariția altor șapte titluri, a scris și publicat peste 280 de studii, articole, reportaje, recenzii, a elaborat mai multe cursuri universitare.

Oprindu-ne aici cu evocarea principalelor momente din viața și activitatea Părintelui profesor Alexandru Moraru, îi dorim la ceas aniversar multă putere de muncă în continuare și LA MULȚI ANI!

Revista *Renașterea* de la Cluj, în paginile revistei *Glasul Bisericii* (1945-1946)

Drd. Silviu-Constantin Nedelcu

Revista *Renașterea*, editată de Episcopia Ortodoxă a Clujului în anul 1923 sub patronajul Episcopului Nicolae Ivan¹, a trecut Carpații, până la București, regăsindu-se și în paginile revistei *Glasul Bisericii*, publicația periodică oficială a Mitropoliei Ungrovlahiei.

Revista *Glasul Bisericii* a apărut la București în anul 1942, din inițiativa Patriarhului Nicodim, inițial sub denumirea *Bucium Ortodox*. Aceasta era editată de consilierul cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor, iar mai târziu de Secția / Sectorul Cultural al acesteia. Din luna septembrie 1944 revista își va schimba numele în *Glasul Bisericii*, titlatură pe care o va păstra până în prezent.

Periodicul *Bucium Ortodox* a fost tipărit sub forma unei foi de zădire sufletească pentru popor, având un număr limitat de pagini (de regulă 8) și de articole. Articolele publicate aici erau scrise destul de simplu, pe înțelesul credincioșilor, iar organul unde erau publicate circulare, ordine și alte informații oficiale era revista *Apostolul*. Cele două periodice au apărut în paralel, *Apostolul* fiind adresat preoților, iar *Buciumul Ortodox* doar credincioșilor.

După desființarea revistei *Apostolul* (1941 sau 1942?), revista *Bucium Ortodox*, iar mai târziu *Glasul Bisericii*, a preluat din prerogativele fostului organ oficial al Mitropoliei Ungrovlahiei. Astfel este lesne de înțeles de ce nu se găsește nici o mențiune cu privire la revista *Renașterea* în paginile revistei *Glasul Bisericii* înainte de anul 1945.

În anul 1945 există o singură mențiune a revistei *Renașterea* de la Cluj în paginile revistei *Glasul Bisericii*, respectiv în anul 1946 trei mențiuni. Întrucât cenzura comunistă începuse să se instaleze din ce în ce mai puternic în țară, întâi prin cea impusă de *Comisia Aliată de Control*, iar mai târziu prin *Direcția Generală a Presei și Tipăriturilor*, începând cu anul 1947 nu vor mai exista alte informații privind această revistă clujeană în *Glasul Bisericii*.

În nr. 13-18 / 1945, în articolul intitulat *Cărți - Revista* de la pagina 247, apare următoarea descriere a revistei, ca urmare a primirii ei la redacție: „RENAȘTEREA, organ național-bisericesc săptămânal redactor Prot. T. Ciuruș, Cluj, an XXIII, nr. 5, 4 Noembrie 1945. Bucurie mare este pentru toată suflarea românească când vede renăscând viața și slova românească și creștină în ținuturile vitregite de vremuri”². Este de remarcat elogiu adus revistei *Renașterea* din partea redacției *Glasul Bisericii* și totodată această descriere făcută Transilvaniei care este descrisă, cu îndrăzneală am putea spune, ca „ținuturi vitregite de vremuri”.

În anul 1946, mai precis în nr. 1 din aprilie 1946, redactorul responsabil de acel număr al revistei *Glasul Bisericii*, face o descriere foarte interesantă revistei *Renașterea* din 31 martie 1946, și anume: „Am spus într-unul din numerele noastre trecute că simțim totdeauna mare mulțumire sufletească, de câte ori primim acest ziar clujean, semn al vieții românești și ortodoxe viguroase din capitala mult încercatului nostru Ardeal. Ni se umple inima de bucurie când citim în prezentul număr, cum la toate ocaziile se manifestă strânsa legătură ce există între autoritățile statului și cele ale Bisericii, în frunte cu vrednicul păstor care este P. S. Episcopul Nicolae. Înfrățirea ce se manifestă între Biserică, armată, școală și popor, în toate împrejurările, ne arată că sfințele tradiții românești nu au fost slăbite din cauza împrejurărilor grele prin care a trecut Clujul nostru, ci dimpotrivă. La festivitatea inaugurării cercului militar, la manifestația plină de calde sentimente naționale și ortodoxe a studenției Clujene, reînnoasă din bejenie, la duminica ortodoxiei, s'au evidențiat din plin legăturile strânse dintre biserică și popor. S'a arătat din

nou că între legea românească și sufletul nației este o legătură indisolubilă”³. Descrierea numărului revistei clujene din 31 martie 1946 aduce în discuție, în mod inevitabil, redobândirea Clujului și evenimentele ulterioare⁴, care au demonstrat că a existat întotdeauna o legătură indisolubilă între legea românească și sufletul nației, indiferent de momentele de grea încercare prin care a trecut poporul.

Tot în anul 1946, mai precis în numărul 2, se află un extras din pastorală Episcopului Nicolae al Clujului intitulată *Înțelepciunea omenească*, care a fost preluată din *Renașterea*, fără a se preciza în schimb numărul revistei și paginile⁵.

Ultima mențiune a revistei *Renașterea* în *Glasul Bisericii* o face tot preotul George N. Sterpu, redactorul responsabil, în rubrica *Recomandări, prezentări, comentarii*. Autorul prezintă, de data aceasta, articolele ce fuseseră publicate în numărul de Paști al revistei *Renașterea*: „«RENAȘTEREA» din Cluj - în numărul de Paști - publică o pilduitoare pastorală de Paști a P. S. Episcop Nicolae, din care dăm în altă parte a revistei un fragment plin de frumusețe și învățătură. Prot. Dr. L. G. Munteanu, scrie frumoase cuvinte despre «Învieria Domnului»; Pr. Aug. Faur despre «Taina Mormântului»; Pr. Emil Ionescu despre «Semnificația Învierii», etc., toate articole pline de duh de învățătură creștină ortodoxă”⁶.

Acestea sunt cele patru consemnări ale revistei *Renașterea* în paginile revistei *Glasul Bisericii*, publicație care fusese primită la redacție împreună cu alte reviste, care ulterior au fost interzise de cenzura comunistă precum: *Renașterea* - Craiova, *Tomis* - Constanța, *Păstorul Ortodox* - Argeș, *Cronica Romanului* - Roman, *Biserica și Școala* - Arad ș. a.

³ S[TERPU]., G[eorge]. N. Prezentări și comentarii. În: *GB*, Anul V (1946), nr. 1, pp. 31-32. Numele autorului nu apare trecut decât în cuprins.

⁴ Vrednicul de pomenire mitropolit Bartolomeu Anania descrie cu lux de amănunte în memoriile sale, ca martor direct, modul în care s-a raportat studențimea clujeană la evenimentele anului 1946 ce au avut loc în capitala Ardealului. A se vedea pe larg acest lucru în capitolul *Studenție transilvană*, cf. ANANIA, Valeriu. *Memorii*. Cronologie de Ștefan Iloaie. Iași: Polirom, 2011, p. 108-148.

⁵ NICOLAE, Episcopul Clujului, "Înțelepciunea omenească", în: *GB*, Anul V (1946), nr. 2, p. 47. La pagina 63 al aceluiași număr aflăm că este vorba despre ediția de Paști a revistei *Renașterea*.

⁶ S[TERPU]., G[eorge]. N., "Recomandări, prezentări, comentarii", în: *GB*, Anul V (1946), nr. 2, p. 63. Nici aici nu apare numele autorului la începutul articolului, ci în cuprinsul numărului revistei.

¹ Pentru mai multe informații privind istoricul revistei se poate consulta site-ul <https://www.mitropolia-clujului.ro/revista-renașterea/>, accesat pe 16 iulie 2018.

² [REDAȚIA]. Cărți - Reviste. În: *GB*, Anul IV (1945), nr. 13-18, p. 247.

Paul Schneider – martorul Adevărului

Arhim. Benedict Vesca

Laț în față cu suferința, omul ia contact cu sine, cu lumea și cu Dumnezeu. Se întâmplă un proces de esențializare, în care nimic din ce este superflu, nenesar, sau care diluează, nu mai rămâne, în fața lucrurilor serioase, solemne, obligatorii, care sintetizează întreaga existență terestră și deschid calea eternității. Credința este cea care face diferența și devine, pentru cea de-a doua perspectivă, metodologie de viață și totodată aventură, plină de curaj, dar și neferită de nesiguranță. Creștinul se află de acum în „procesul facerii” ce presupune asumare, fuga de prefăcătorie sau de ameliorare a mesajului evanghelic, în sensul fugii după un climat mai confortabil. La acestea se adaugă curajul mărturisirii care însuflețește întregul proces.

Într-un timp în care biserica protestantă locală părea să nu mai aibă curajul mărturisirii, Pastorul Paul Schneider, se adresa parohienilor săi: „În biserica noastră evanghelică suntem chemați la luptă, la mărturisire, la mărturie. Sigur, mulți încă mai doresc să doarmă... Ei vor pur și simplu să se adapteze cu biserica vremii, fără să țină cont de creștinii germani. Ei vor să păzească această falsă învățătură: că fundamentul Bisericii nu este Evanghelia, oferta plină de bucurie a lui Iisus Hristos, vindecătorul păcătoșilor, și însăși Împărăția lui Dumnezeu, ci, mai degrabă, naționalitatea și apoi Evanghelia. De fiecare dată când așează sângele și rasa și istoria neamului, mai presus de cuvântul lui Dumnezeu, de voia Sa, descoperită nouă în cuvintele Scripturii, mai presus de Iisus, ca unic Mijlocitor între Dumnezeu și oameni, atunci cu adevărat cad de la Dumnezeu cel viu și de la Hristosul Său”¹.

Paul Robert Schneider este primul pastor protestant care va muri în câmpul de concentrare nazist. Trei atribute însoțesc trecerea sa fugară prin lume – curaj nebiruit, dăruire de sine și martiriu. Nu a fost nici un teolog renumit, nici chiar un erou, ci, mai degrabă, un pastor de țară, care a mărturisit credința fără teama de persecuție, fără teama de moarte. Se naște în Pferdsfeld în 1897, ca fiu al unui pastor de tradiție prezbitariană, Gustav Adolf Schneider, misionar aprins și naționalist. Participă activ la prima conflagrație mondială. Acolo

se întâlnește cu umanitatea zdrobită, umilită și îngenunchiată de suferință. Această întâlnire cu suferința nu îl va lăsa la fel, ci îi va provoca o criză „necesară”, și, în același timp, îl va conduce spre întâlnirea cu unii dintre cei care „îl trăiesc pe Hristos ca putere a vieții lor”, nu doar că îl ascultă și îi urmează. După absolvirea studiilor teologice, este hirotonit pastor, în anul 1925, pe urmele tatălui său. Un an mai târziu se căsătorește cu Margarete Dieterich, cu care va avea șase copii. În același an devine pastor al comunității tatălui său, Hochelheim, în urma trecerii acestuia la Domnul. Odată cu schimbarea puterii politice, prin instaurarea regimului nazist, pastorul Schneider se manifestă vehement împotriva atitudinii acestuia, dar și a lipsei de reacție a comunității religioase din care făcea parte. Din această pricină, lipsit de susținerea liderilor săi, este transferat într-o localitate retrasă, Dickenschied, din dorința de a-i anihila orice atitudine anti-regim politic. Lucrul acesta se întâmplă în 1934. În același an devine membru al „Bisericii mărturisitoare”, care se opunea fătis regimului, în virtutea primatului credinței.

Drama prin care va trece se declanșează în iunie 1934, când, la funeraliile unui tânăr nazist, refuză să accepte discursul liderului local al puterii, care afirma că tânărul defunct se va adăuga „trupei furtunii cerești” a lui Horst Wessel², insistând pe proclamarea mesajului creștin neamestecat și nediluat. Cel plecat din lume intră în eternitatea lui Dumnezeu. Într-o scrisoare își explică poziția: „Într-o ceremonie a Bisericii Protestante trebuie să se audă limpede vocea lui Dumnezeu din Sfintele Scripturi. Oamenii comunității noastre sunt suficient de liberali, nu mai este potrivit să permitem pur și simplu ca orice opinie să fie exprimată în bi-

serică... seriozitatea eternității nu poate accepta să fie măsurată cu standarde umane”³. Ca rezultat al acestei întâmplări, foarte curând este arestat, mai întâi pentru o săptămână. Anul care urmează reprezintă o perioadă complicată – de 12 ori interogată, în starea de „custodie protectivă”, un eufemism nazist pentru starea de arest. În ciuda multor avertismente, atât din partea Gestapoului, cât și a prietenilor săi, nu încetează să predice împotriva regimului, mișcat de conștiința evanghelică.

Mărturisirea credinței, chiar și în mijlocul pericolelor, a rușinii și a persecuției, nu este o alegere, ci o obligație. Pornind de la Psalmul 145, în predica din 3 octombrie 1937, Pastorul Schneider glorifică statura celui care mărturisește și nu se teme de repercusiuni. Dumnezeu este al harului, dar și al dreptății. Ca o ultimă consecință a acestei predici – manifest, va fi arestat și închis la câmpul de concentrare Buchenwald, o lună mai târziu. Misiunea sa continuă și în acest loc (de aici și supranumele „predicatorul de la Buchenwald”) – „Cineva trebuie să predice și în acest iad!”, afirma adeseori. Un moment important din biografia sa este ziua de Paști a anului 1938. În mijlocul suferinței și terorii, îl mărturisește cu putere pe Hristos cel răstignit și îi încurajează pe deținuți – „Prieteni, ascultați-mă. Oamenii sunt torturați și uciși aici. Așa zice Domnul: *Eu sunt învierea și viața!*”. I se propune eliberarea în schimbul „ameliorării” atitudinii sale, însă refuză hotărât. Refuză să aducă și orice gest de venerare Reich-ului, așa cum prevedea regulamentul. În cele din urmă este condamnat la moarte și ucis cu o supradoză letală de strofantină în ziua de 18 iulie 1939. Trupul său a fost recuperat de soția sa și înmormântat în mica localitate Dickenschied, celebrare la care, în ciuda prezenței ofițerilor nazisti, au participat un număr însemnat de pastori protestanți, de preoți catolici, dar și mulțime de oameni.

Dietrich Bonhoeffer, cel care șase ani mai târziu va fi condamnat la moarte și el pentru mărturia Evangheliei, îl numește pe Pastorul Schneider „primul martir” al comunității evanghelice din Germania. Soția sa, Margarete supraviețuiește ororii războiului împreună cu cei șase copii ai săi și se bucură de restaurarea imaginii soțului său, considerat ulterior martir al Bisericii Evanghelice. Aceasta trece la cele veșnice în anul 2002, la vârsta de aproape 99 de ani. În anul 1997 va lua ființă și o asociație care îi poartă numele și care se ocupă cu menținerea vie a amintirii personalității sale.

Credința și mărturia Pastorului Schneider descoperă cele două aspecte esențiale ale mesajului evanghelic – pe de o parte asumarea lăuntrică, personală, a chemării pe care ne-o face Hristos, iar pe de altă parte, caracterul colectiv și public al manifestării acesteia. Acest al doilea moment, mărturia și mărturisirea, nu este opțional, ci este o exigență care vine din calitatea de creștin. Și nu este determinat de contextul istoric, ci are un caracter permanent. Curajul mărturisirii este generat în cazul Pastorului Schneider de patru stâlpi. Mai întâi este vorba de încrederea în puterea lui Dumnezeu, care depășește orice deziluzie omenească; ancorarea în cuvântul Scripturii (a fi student în „Școala cuvântului lui Dumnezeu”), care ne eliberează de orice robie și ne pregătește pentru Împărăția lui Dumnezeu (cuvântul aici capătă valențe duhovnicești, dar și sociale); puterea care vine din bucuria lui Hristos – în fața fricii, în fața suferinței și a morții, Evanghelia propune perspectiva vieții ca dar, care se desăvârșește în sacrificiu de sine, și, învierea, ca izbândă personală, dar și colectivă, a lui Hristos; și, în cele din urmă, credința în „seriozitatea eternității”. Creștinul are cetățenia Împărăției viitoare, aparține deja veșniciei. De aceea, nu se teme de „ce-i va face omul”.

În aceste înfățișări ale credinței rezidă mesajul pe care această personalitate religioasă a secolului trecut îl oferă creștinului contemporan. În primul rând, credința nu este o doar o lucrare lăuntrică, ci implică și spațiul public. Apoi, în al doilea rând, credința se identifică cu viața, are valoare holistică. Și, în al treilea rând, credința îi oferă omului o cetățenie eshatologică, care îl eliberează de angoasele timpului și de presiunea pe care societatea actuală o așează pe umerii săi. Mesajul său poate fi sintetizat: „Suntem provocați să mărturisim și să fim martori ai mesajului evanghelic... Suntem neliniștiți și ne este frică. Nu vedem cum corabia săracă, mică și neprotejată a Bisericii poate să fie păzită printre marile puteri și stăpâniri ale lumii. Dar atunci trebuie să ne amintim – în această corabie, Domnul este cu noi și... curând se va trezi...”

³ <https://www.firstthings.com/web-exclusives/2013/11/giving-thanks-in-hitlers-reich>, 1 august 2018.

Părintele Vasile Căprar s-a înradăcinat în cer...

Pr. Ioan Mărginean

Într-o comunitate creștină preotul aduce lumina. Lumina lui Hristos să lumineze pe tot omul. Spre lumina cunoștinței te poartă să lepezi ale lumii griji, conștientizându-te că nu ai nimic a da în schimb, din cele ale materialității lumii, pentru suflet. În lumina Învierii, cu lumânare în mână ești poftit să mergi pe urma pașilor Lui. Cu lumina lumânării în mâini, te trece pragul și te leagă

gână în biserica ce-i stâlp și temelie a Adevărului. În lumina lumânării, prin rugăciunea preotului, inimile și inelele se unesc tainic. Lumina lumânării, făclie de suflet preoțesc însoțește trupul spre pântecul pământului și sufletul spre locul unde credem „că nu-i durere, nici întristare, ci viață fără de sfârșit”. Lumini de taină și durere, lumânări s-au aprins în Biserica parohială Sălișca atunci când s-a aflat că părintele Vasile Căprar și-a încheiat socotelile vieții pământești, desăvârșindu-și menirea în chemarea lui Dumnezeu. Clopotele întristate, întrebări, lacrimi, suspin. Plecase preotul pe alt drum, deja născător de doruri. Pentru cei aproape 500 de credincioși ortodocși din Sălișca, așteptările erau altele. În 29 iulie 2018 era programată o Liturghie arhierescă la Sălișca, în cadrul căreia altarul de vară avea să își primească binecuvântarea. Era confirmată participarea Înaltpreasfințitului Andrei. În acea zi ar mai fi fost și aniversarea zilei de naștere a părintelui Vasile. Toate, prilej de bucurie duhovnicească. A fost să fie altfel. Nu e voia lui Dumnezeu, precum voia oamenilor.

Părintele s-a născut la data de 29 iulie 1950 în localitatea Cițcău, fiind unul din cei trei copii ai familiei bunilor credincioși Gavril și Ana. Tatăl părintelui a fost ani mulți episcopul parohiei Cițcău. Fratele Vasile a început studiile la Școala Generală Cițcău, le-a continuat la Liceul Alexandru Papiu Ilarian, le-a desăvârșit la Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu. S-a căsătorit în 29 aprilie 1979 cu Emilia Purdea, din Valea Gârboului. Căsătoria le-a fost binecuvântată de Dumnezeu cu doi copii, Vasile Cosmin, ani buni cântăreț bisericesc al Parohiei Sălișca, și Dacian. Părintele a fost hirotonit diacon în 3 noiembrie 1979, în Catedrala episcopală din Cluj, și preot în 5 noiembrie 1979 la Beclean de către Înaltpreasfințitul Teofil Herineanu. În 15 noiembrie 1979, proaspătul licențiat în teologie, recent hirotonit, a fost numit preot în parohia Sălișca, unde a slujit cu bunătate, hâmcie, statomnicie și fermitate această comunitate vreme de aproape 40 ani. Până în anul 2000, cu aceeași jertfelnicie, i-a slujit și pe credincioșii filiei Coplean. La instalare a fost primit cu bucurie. Credincioșii i s-au alăturat mai apoi la toate acțiunile de slujire. O primă provocare – transformarea unei clădiri degradate, cândva școală – în casă parohială. Între anii 1984-1986 inițiază și coordonează lucrările de pictură din biserica parohială, pictură executată din contribuția benevolă a bunilor credincioși de către pictorul clujean Coriolan Munteanu. În august 1986, PS Justinian Maramureșanul resfințește biserica, iar părintele este distins cu titlul de sachelar. În 1992 începe lucrările de restaurare a Bisericii Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril din Coplean. Se pictează biserica de către pictorul Bumbu Constantin. În 13 septembrie 1998, PS Irineu Bistrițeanul resfințește biserica din Coplean și părintele este hirotonit iconom. De numele părintelui Vasile se leagă apariția la Coplean a unui monument ridicat în memoria ostașilor căzuți la datorie pe toate câmpurile de luptă, poarta maramureșană de la intrarea în curtea bisericii din Sălișca și restaurarea Bisericii de lemn, monument istoric. O ultimă lucrare, cântec de lebdă, construirea altarului de vară, concretizare a unui vis frumos, a unui semn al sacralului ce-l va veșnici pe părinte în comunitatea din care s-a mutat să liturghisească în ceruri la data de 31 mai 2018. Slujba de înmormântare a fost săvârșită în data de 3 iunie 2018 de un sobor impresionant de preoți, coordonat de protopopul Dejului Ioan Bufta, în frunte cu Înaltpreasfințitul Andrei.

După slujba prohodului, trupul părintelui s-a întors acasă, la Cițcău, unde în vecinătatea Sfântului Altar se va odihni până la a doua venire. În istoria Cițcăului este al doilea preot ce își doarme aici somnul de veci. Regretat de credincioșii ortodocși din Sălișca, de cei ai comunității reformate, de membrii comunității ortodoxe din Cițcău, unde și-ar fi dorit să se retragă, după ce în vara aceasta ar fi ieșit la pensie. Amintirea părintelui va fi de-a pururi a păstorului prin excelență. Planurile noastre, părinte, de a face, după pensionare un mic „sobor” la Cițcău s-au năruit. Cu sfinții odihnește Doamne sufletul adormitului robului tău Vasile preotul într-o Împărăția Ta.

¹ Rudolf Wentorf, *Paul Schneider: The Witness of Buchenwald*, translated by Franklin Sanders, published by American Eagle Publications, Inc., Tucson, AZ, 1993, pp. 49-50.

² Erou nazist, ridicat la rangul de mit. De aici și cei care primeau moartea, se adăugau acestei trupe cerești, de nuanță ideologică, dar cu dimensiuni religioase.

Arhidiaconul Sever Suci

(1909-1988)

30 de ani de la trecerea în eternitate

Pr. Iustin Tira

Lrumusețea și solemnitatea slujbelor oficiate în Catedrala din Cluj-Napoca, în special Sfânta Liturghie arhierască din duminici sau sărbători, au fost date și de calitățile cu care erau înzestrați diaconii aleși de Chiriarh pentru această treaptă de slujire liturgică. Îmi aduc aminte și acum, după aproape 50 de ani, de încântarea cu care participam, ca elev seminarist, la Sfânta Liturghie arhierască din Catedrala noastră. Era o adevărată delectare să ascuți ecteniile rostite de diaconi și răspunsurile corului. Se împleteau armonios unele cu altele, alcătuind un adevărat balsam duhovnicesc care îmbrăca benefic mintea și sufletul, deschizându-le spre rugăciune. Din aceste rațiuni visam și îmi doream diaconia, ca treaptă de slujire, ceea ce avea să se realizeze câțiva ani mai târziu. Îmi sunt și astăzi prezenți și vii în memorie diaconii din acea vreme și vocile lor.

Dintre ei, în rândurile ce urmează voi încerca să schițez portretul arhidiaconului Sever Suci, de la a cărui trecere în eternitate, pe data de 31 august, se împlinesc 30 de ani. A fost în treapta diaconiei toată viața, iar în slujba Catedralei și a Centrului Eparhial vreme de 44 de ani, adică de la hirotonia întru diacon (26 februarie 1938) și până la pensionare (1 iunie 1982). A fost un caz unic în istoria Catedralei.

S-a născut pe data de 30 mai 1909 în localitatea Orăștie, județul Hunedoara din familia Leontina și Gheorghe Suci (muncitor tipograf). Școala primară și liceul le-a urmat în Orăștie, după care a fost admis la Academia Teologică Ortodoxă Română din Cluj, al cărei absolvent, cu calificativul „*aprobata cu laudă*”, a devenit în septembrie 1936. Calitățile vocale și rezultatele la învățătură, au fost apreciate de către noul episcop al Clujului, Nicolae Colan, fapt pentru care, după căsătoria cu tânăra Eugenia Teodorescu (20 februarie 1938), pe data de 26 februarie 1938 l-a hirotonit în treapta diaconiei pe seama Catedralei episcopale din Cluj. Prin actul Consiliului Eparhial cu nr. 1450 / 1938, i se comunică numirea, cu data de 1 martie 1938, ca „*diacon la Catedrală, cu titlu provizoriu. Pe lângă serviciul de la Catedrală - se precizează în hotărâre - vei face și serviciul de cancelist în cancelaria noastră. În același timp vei urmări concursurile și vei concura ca să poți trece în funcțiunea de preot la vreo parohie vacantă, potrivit cu calificarea preoțască ce ți-ai câștigat*”. „*Provizoratul*” în slujirea diaconescă la Catedrală a durat nu mai puțin de 44 de ani, cu o întrerupere de 4 ani, când, asemeni multor români din Ardealul cedat Ungariei în 1940, s-a refugiat la Alba Iulia, unde a slujit ca diacon și funcționar în cadrul Vicariatului Ortodox.

Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, preocupat de reglementarea „*situației preoților refugiați din teritoriul ocupat*”, prin decizia nr. 12.464 din 13.XII.1940, l-a numit ca administrator parohial al parohiei Deva. „*Numirea s-a făcut pe data de 1.I.1941, dar dorim să te prezinți la post de sărbătorile Crăciunului. Despre această numire am avizat autoritatea bisericească de care aparții (eparhia Clujului n.n.), precum și On. Minister al Educației Naționale, Cultelor și Artelor din București. Am avizat și oficiul protopopesc de care ține parohia în care te-am numit... Această numire e valabilă până la reglementarea pe cale diplomatică a situației preoților refugiați din teritoriul ocupat și îndată ce se va asigura și garanța posibilitatea continuării activității în postul în care ai fost instituit legal și canonic, această încredințare încetează*”, se precizează în actul pomenit mai sus. Nu știm din ce cauze, dar numirea n-a fost urmată de hirotonirea în treapta preoției și, ca urmare, de ocuparea postului de „*administrator parohial*”. A continuat slujirea ca diacon în cadrul Vicariatului de la Alba Iulia până pe data de 1 mai 1945, când a revenit în Cluj, reluându-și slujirea diaconescă la

Catedrală și atribuțiile din cancelaria Centrului Eparhial. De menționat că, în perioada refugului, în anul școlar 1944 / 1945, prin Decizia cu nr. 2745 / 1944, Consiliul Eparhial Cluj l-a numit în funcția de profesor suplinitor la Școala de cântăreți bisericești care exista pe lângă Vicariatul din Alba Iulia, transferată de la Nușeni, județul Bistrița Năsăud.

Atribuțiile de „*cancelist*” din administrația Centrului eparhial au fost multe și diverse, în funcție de nevoile de moment. A avut în gestiune între altele: magazia și depozitul de consumabile, magazia și depozitul de materii prime și materiale pentru atelierul de lumânări, precum și C.A.R. - ul eparhiei. Pe toate le-a gestionat cu competență și maximă rigurozitate. Cunoscut foarte bine și aceste aspecte pentru că, la pensionarea sa (1 iunie 1982), am preluat eu toate aceste responsabilități.

Am slujit împreună la Altarul Catedralei vreme de aproape 9 ani. Ca începător într-ale diaconiei, am avut privilegiul să învăț slujirea diaconescă, pe care mi-am dorit-o din tot sufletul, de la venerabilul diacon Sever Suci, ca și de la mai tânărul și foarte talentatului său coleg Simion Felecan - care de 30 de ani este, și în prezent, paroh și slujitor al parohiei ortodoxe române „*Buna Vestire*” din München-Germania -, ca și de la tânărul și elegantul diacon Vasile Raus - de peste 30 de ani paroh al parohiei „*Sfinții Apostoli Petru și Pavel*” din cartierul Mănăștur - Cluj-Napoca. Cei trei mi-au devenit modele de slujire, de cântare, de rostire a ecteniilor, de solemnitate a ceremonialului liturgic. Am deprins corect și complet toate rânduielele slujbelor

arhieresti, de care m-am folosit în cei 15 ani de diaconie și apoi în cei ai preoției, până astăzi.

În anul 1979, după hirotonirea arhidiaconului Simion Felecan întru preot pe seama Catedralei, corpul diaconesc a fost completat cu tânărul și talentatul diacon Valentin Bochiș, devenit și el, la vremea potrivită (în anul 1987), preot paroh al parohiei „*Învierea Domnului*” din Cluj-Napoca, până în anul 2010, iar apoi preot slujitor al parohiei „*Nașterea Domnului*” din municipiul nostru.

Îmi aduc aminte că, în anii de seminar, părintele Ioan Brie, profesorul de muzică și cântare bisericească, învățându-ne rostirea corectă a ecteniilor, citirea Apostolului sau a Evangheliei, cu dicție și respectarea punctuației, ni-l indica drept model pentru toate acestea pe părintele diacon Sever Suci.

S-a bucurat de aprecierea celor doi ierarhi pe care i-a slujit cu devotament și dăruire, fapt pentru care episcopul Nicolae

Colan i-a conferit distincția de *iconom* în ziua de 1 ianuarie 1949 (Decizia nr. 6814 / 1948), iar arhiepiscopul Teofil Herineanu, în ianuarie 1966, i-a conferit distincția de *iconom stravrofor*, hirotesindu-l arhidiacon (Decizia nr. 19 / 1966).

Ca fire, era un om modest. Când episcopul Nicolae Colan, care-l prețuia foarte mult, i-a propus un post în Permanența Consiliului Eparhial, a refuzat cu delicatețe, solicitând să rămână în slujirea pe postul de diacon. A fost și a rămas până la sfârșitul activității și vieții diacon de vocație. În relația cu colegii de altar și cu cei din administrația Centrului eparhial, era foarte corect. Deși era un om deschis și cu simțul umorului, păstra față de toți o anumită distanță, fără să devină arogant. Era extrem de riguros, atât în pregătirea pentru Sfânta Liturghie, cât și în liturghisirea propriu-zisă. Pasiunea lui, extraclicială, era pescuitul, pe care-l practica, împreună cu prietenul său arhidiaconul prof. dr. Ioan Zăgreanu - ilustrul dascăl al teologiei ortodoxe române din secolul trecut. N-a avut copii, dar i-a devenit ca un fiu nepotul de soră, al doamnei Eugenia, inginerul Mihai Mihăilescu, care s-a atașat de el ca de un părinte și care s-a îngrijit și de cele necesare plecării ultime din data de 31 august 1988. Mi-a pus la dispoziție cu multă bunăvoință documentele pe care le-am folosit pentru acest material. Respectuoase și frățești mulțumiri.

Am evocat, foarte succint, viața și activitatea arhidiaconului Sever Suci (sau Bubu cum îl alintau prietenii și familia), pentru că o viață întreagă pusă în slujba Catedralei noastre și a Centrului Eparhial merită pusă în lumină și neuitare.

S-a stins din viață în 31 august 1988, la vârsta de 79 de ani, și a fost înmormântat în Cimitirul Central din municipiul Cluj-Napoca.

Amintirea și pomenirea lui să fie din neam în neam!

Georgeta Bidilică-Vasilache, *Sfinți Ortodocși Români din afara granițelor. Gânduri pentru copiii zilelor noastre, în anul centenarului Marii Uniri*, Editura Studia, Cluj-Napoca, 2018.

Centenarul Marii Uniri a fost aniversat în moduri diferite, de către oameni din spații diferite, cu preocupări dintre cele mai diverse și domenii de competență aparte. O modalitate inedită de

marcare a momentului l-a constituit și publicarea volumului intitulat: *Sfinți Ortodocși Români din afara granițelor. Gânduri pentru copiii zilelor noastre, în anul centenarului Marii Uniri*, sub coordonarea doamnei Georgeta Bidilică-Vasilache.

În cadrul acestuia, cititorii se pot întâlni cu 38 de texte dedicate unor sfinți ale căror moaște se găesc în afara granițelor țării sau al căror destin a interferat cu cel al populației din spațiul carpato-danubiano-pontic într-un anumit context, sau care au fost efectiv odrasle ale acestor meleaguri. Lectura acestor medalioane biografice, însoțite, fiecare în parte, și de icoana celui evocat, este una deopotrivă utilă și plăcută, fiind educativă și formativă în același timp. Cuvintele ce conțin bogate informații istorice, dar și corelații ale evenimentelor cu anumite momente istorice, sunt de asemenea acompaniate de acatistul tuturor Sfinților Români (pp. 299-318), de troparul fiecărui sfânt în parte (amplasat la finele fiecărui medalion), dar și de două cuvinte, unul cu caracter de prefață (pp. 7-9), altul de postfață (pp. 319-321), ale editoarei.

Cel dintâi urmează anunțul ce deschide volumul, în cadrul căruia cititorii sunt informați cu privire la activitatea asociației filantropice „Sfântul Onufrie” de la Florești. În cadrul lui, editoarea vorbește despre anul centenar, sfințenie și Sfinții Români, și, înspre partea de final, arată că, în anul centenarului Marii Uniri, „Se cuvine ca, luându-i mijlocitori pe Maica Domnului și pe toți sfinții noștri, comoara cea neprețuită a neamului românesc, să înălțăm rugăciune de mulțumire lui Dumnezeu, cel în Treime închinat și slăvit, pentru marele dar al Unirii de la 1918, să ne rugăm pentru unirea în cuget, în simțiri și-n duh de rugăciune a tuturor românilor, oriunde s-ar afla, și să sperăm că Dumnezeu va cerceta și dorința de revenire la țara lor, a celor nu puțini, care trăiesc în afara granițelor țării” (pp. 8-9).

Apoi, în final, tot dânsa este cea care descrie cum s-a născut această antrepriză editorială, ce a venit ca urmare a unei experiențe aparte, legată de Sfântul Nicolae Valahul sau Nicolae de Metsovo. Aceasta a fost urmată de o alta, tot miraculoasă, a surorii ei, fapt ce o va determina să descopere acest peisaj amplu al aghiografiei românești din afara granițelor și să îl valorifice. Iată cum sumarizează ea întregul demers, prezentând totodată o sinteză a problematicei investigate: „Am simțit atunci că, nu doar pe Sfântul Nicolae Martirul, ci pe toți Sfinții Români din afara granițelor trebuie să-i fac cunoscuți cât mai multor semeni de-ai noștri. Am început cercetarea și am identificat trăitori sau doar martirizați în afara granițelor, 50 de Sfinți: 29 Martiri și Mărturisitori; 6 Ierarhi, 8 Cuvioși și 7 Domnitori sau membri ai familiilor domnitoare, localizați: 13 în Bulgaria, 12 în Serbia, 7 în Turcia, 3 în Grecia, 3 în Austria, 3 în Italia, 3 în Republica Moldova, 3 în Ucraina, 11 în Rusia, 1 în Croația și 1 în Palestina. Dintre aceștia, 49 de sfinți și-au găsit locul și în calendarul nostru, al neamului lor” (p. 320).

Scriș într-un mod plăcut, înșesat de izul encomiastic specific relațiilor de acest fel, împodobit cu texte liturgice sau referințe scripturistice, bogat în informații istorice, dar și în descrieri și povestiri frumoase și utile pentru viața duhovnicească a cititorului, volumul editat de către doamna Georgeta Bidilică-Vasilache, intitulat: *Sfinți ortodocși români din afara granițelor. Gânduri pentru copiii zilelor noastre, în anul centenarului Marii Uniri*, se constituie deopotrivă într-un frumos prinos adus personalităților importante ale spiritualității răsăritene ce-și odihnesc rămășițele trupesti în afara spațiului în care s-au nevoit sau din care provin, respectiv cel românesc, cât și într-o formă interesantă de a marca centenarul Marii Uniri. Pentru noi, ca ortodocși, se constituie și într-o invitație la cunoaștere, aprofundare și redescoperire. Celor familiarizați deja cu chipurile lor, le spun lucruri noi și interesante, îmbogățându-le în același timp memoria, în timp ce, celor nefamiliarizați le facilitează incursiunea într-un univers aparte, teleportându-i parcă în alte timpuri și locuri și făcându-i să cunoască oameni de care sunt legați prin origine și apartenență la Biserica Ortodoxă.

Ierom. Maxim Morariu

Tânărul teolog Sever Suci în ziua nunții, 20 februarie 1938.

Jurnalul Părintelui Paulin Lecca

Mircea Gelu Buta

Mult mai multă atenție i s-ar cuveni posterității Arhimandritului Paulin Lecca (1914-1998), basarabean după trup, cu o fizionomie monahală și literară înrudită cu aceea a lui Nicolae Steinhardt, a părintelui Teofil Părăianu sau a Mitropolitului Bartolomeu Anania. Pentru a ne da seama de acest adevăr, este de ajuns să cităm câteva rânduri concluzive din postfața volumului Părintelui Paulin Lecca *De la moarte la viață* – veritabil roman al formării călugărești –, semnată de regretatul și bine cunoscutul critic literar Valeriu Cristea: „O carte cum nu s-a mai scris în limba română, o carte unică despre oameni de toate naționalitățile, buni și răi, despre oameni răi care se transformă în oameni buni (...) și despre oameni răi care împietresc în răutatea lor. O carte având în centrul ei un om fericit, un fericit pe care l-a «lins» flacăra Sfântului Duh”¹.

Biografia acestui monah nu este nici ea una de toate zilele, dacă ne gândim numai la faptul că a fost condamnat la moarte, fără ca sentința să fie executată. Fiu de preot, Victor pe numele de botez, păstrat de protagonistul romanului autobiografic amintit, Arhimandritul Paulin Lecca a văzut lumina zilei într-un sat din județul Ismail. A urmat, succesiv, Seminarul Teologic și Facultatea de Teologie din Chișinău. În 1940, refugiat peste Prut, intră ca frate la Mănăstirea Frăsinei, pentru ca între anii 1941 și 1943 să fie misionar ortodox în câteva sate din Transnistria și la Odesa. Din anul 1944 datează condamnarea sa, menționată mai sus, pentru refuzul de a satisface serviciul militar.

Din aceeași etapă a vieții sale face parte și experiența temniței, cu constatări având adesea consistență aforistică, precum aceasta: „Lumea este însetată după oameni sfinți și drepi, iar în absența lor aleargă după magi și vrăjitori, adică după surrogate diabolice, iar poporul cel simplu crede că tot ce zboară se mănâncă” (p. 152). Această temă a înșelării și autoînșelării în plan spiritual – așa cum vom vedea – este una recurentă în însemnările Părintelui Paulin.

Să nu părăsim însă *De la moarte la viață*, veritabil *bildungsroman monahal*, reproducând un episod din temnița de la Chișinău: „Dar «pocăiții», care mai de care, se sileau să mă atragă de partea lor. Ba se și laudau în fața sectanților din oraș că au un teolog ortodox care, în scurt timp, va fi cu ei. Eu însă niciodată n-am văzut mai bine rățările lor ca atunci când am stat atâta amar de vreme în aceeași celulă cu ei. Când am fost eliberat am ieșit mai ortodox de cum fusesem. Îi mulțumeam lui Dumnezeu că m-am născut ortodox. Însă ceea ce m-a ținut mai strâns legat de ortodoxie au fost Sfânta Cruce și Maica Domnului” (p. 270).

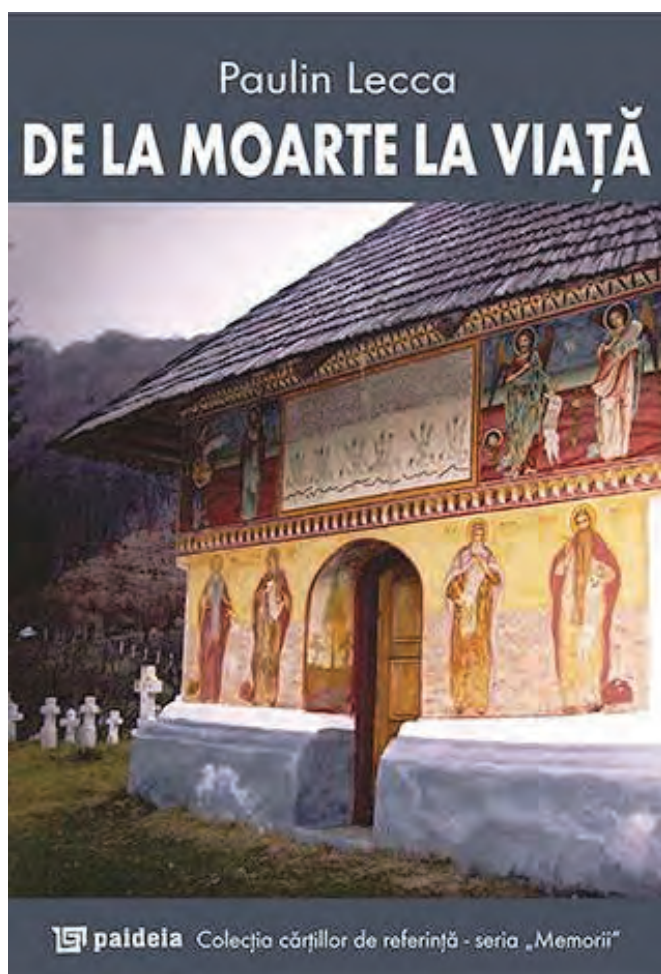
După eliberarea din închisoare, tânărul teolog revine la Mănăstirea Frăsinei, unde va fi călugărit sub numele de Paulin, fiind hirotonit ieromonah, iar ulterior hirotesit arhimandrit, trecând apoi prin mănăstirile Govora și Cozia. Din jurnalul său duhovnicesc² am aflat că în anul 1947, pe când era închinoviat în București, la Mănăstirea Antim, a tradus din rusește *Pelerinul rus*, la îndemnul marelui duhovnic Ivan Kulighin, traducerea fiind editată mult mai târziu³, și a trăit din plin, chiar dacă pentru puțină vreme, atmosfera Rugului Aprins. Kulighin a sosit în țara noastră în timpul războiului alături de Mitropolitul pribeag Nicolae al Rostovului și a avut, așa cum se știe, un rol determinant în cadrul Rugului Aprins. Este bine să reamintim că *Pelerinul rus*, volum al cărui autor a ținut să rămână anonim, tradus în franceză în urmă cu aproape un secol, a avut un mare impact spiritual asupra lumii occidentale, revelând Ortodoxia în expresiile sale de trăire mărturisitoare. În perioada interbelică, edițiile franceze din *Pelerinul rus* au pătruns și în țara noastră.

După o trecere pe la Schitul Rarău și apoi pe la Mănăstirea Gologanu, ca duhovnic, unde va trăi avatarurile Decretului 410 din 28 octombrie 1959, menit să decimeze monahismul românesc, Părintele Paulin Lecca va fi, la începutul anilor '60 ai secolului trecut, exarh al mănăstirilor din Episcopia Dunării de Jos, iar între

anii 1968 și 1972, duhovnic la Seminarul Teologic din Caransebeș. Este perioada în care începe să scrie o carte de referință, *Frumosul divin în opera lui Dostoievski*⁴, elaborată îndelung, ca și *De la moarte la viață* și *Pelerinul rus*, abia după prăbușirea regimului comunist.

Fost fiu duhovnicesc al Părintelui Paulin Lecca (pare-se și medic curant) pe când acesta se afla închinoviat la Mănăstirea Rogozu din apropiere de Bacău, editorul ne previne că titlul de *Jurnal duhovnicesc*, dat celor două volume, aparține autorului, care nu și-a datat însemnările. Bună parte din ele pot fi însă approximate: catehizarea unor copii, pe când autorul se găsea la Caransebeș, coincide cu anul 1968, considerat unanim an de vârf al liberalizării fostului regim, începută în deceniul șapte din secolul trecut.

Jurnalul Părintelui Paulin este, înainte de toate, unul de meditație și reflecție aparținând unui călugăr care se dorește un autentic ostaș al Duhului. Îl atrag mai mult rugăciunea, trăirea credinței, iar funcțiile administrative – precum cea de exarh – sau ipostaza de comesean al chiriarhului sunt asumate ca ascultări. Dacă se adună lume multă chiar la o biserică de metoc, unde slujește la un moment dat, la Galați, apar imediat manifestările de invidie. La fel se întâmplă și la Caransebeș, unde își atrage prețuirea și chiar dragostea elevilor întrucât știe să se poarte cu ei... Desigur, la Galați sau în altă parte, Arhimandritul Paulin trebuie să fi surprins pe unii monahi, întrucât frecvența regulat concertele de muzică simfonică, nu evita teatrele și cerceta librăriile...

Unele capitole din jurnal sunt evocări remarcabile menite a stârni interes documentar, precum aceasta: „Dar a treia scrisoare, venită de la Părintele Ivan Kulighin, pe care-l cunoscusem în Odessa, a fost decisivă. Acest mare duhovnic mă ruga în numele sfintei ascultări ce precede de la Dumnezeu. Și atunci, spre necazul părintelui stareț și al fraților (din Mănăstirea Cozia, n.n.), am luat-o spre București. Am ajuns însă prea târziu, căci Părintele Ivan Kulighin fusese arestat și dus înapoi în Rusia. // Totuși, Sandu Tudor m-a reținut la mănăstirea Antim, unde am tradus *Sbornicul și Pelerinul*” (I, p. 65).

În aceeași ambianță a Antimului, precaut în materie de „viziuni” și „vedenii”, Părintele Paulin formulează următoarea observație: „L-am întrebat pe Andrei Scrima dacă e posibil ca sfinții să cadă în transă, fiindcă eu știam că numai la spiritism femeile-medium cad în transă, posedate de un duh demonic. Fratele Andrei Scrima s-a repezit la niște «sfinți» catolice, dar răspunsul lui nu m-a lămurit” (I, p. 66). Prudența și rezerva față de persoana care stârniște interes datorită „vedeniilor” avute au fost pe deplin îndreptățite: „Mai târziu m-am interesat de Florica. Mi s-a spus că s-a dus la Brașov, unde a devenit prostituată...” (I, p. 71).

Multe note din aceste volume, limpezi și lapidare, ar putea figura într-un catehism ortodox, precum aceasta: „..."

citindu-i pe Sfinții Părinți, am dedus că rugăciunea ocupă primul loc în privința acumulării Duhului Sfânt, după ea vine lectura Bibliei, apoi a scrierilor Sfinților Părinți, bineînțeles dacă toate aceste mijloace de dobândire a Sfântului Duh sunt însoțite de smerenie, milostenie, dragoste, post și celelalte fapte bune” (I, p. 44).

Era firesc să găsim în jurnal multe însemnări referitoare la Dostoievski, date fiind atât lucrarea pe care Părintele Paulin Lecca i-a consacrat-o, cât și faptul că autorul romanului *Frații Karamazov* este considerat cel mai mare scriitor creștin ortodox, Dante Alighieri fiind omologul său catolic. Dincolo de latura exegetică, impresionează gestul autorului de a-l trece în pomelnic pe marele scriitor: „Stăteam pe gânduri: să-l recitesc sau nu pe Dostoievski. Cumpărasem *Crimă și pedeapsă*. M-am decis să-l recitesc. Și, Doamne, câtă bucurie, lumină, mângâiere și dragoste mi-a adus în suflet sărmanul, dar și fericitul Dostoievski. Tare mi-e drag! O fi avut sau nu nevoie de rugăciunile mele nevrednice, dar eu l-am trecut în pomelnicul permanent de la proscomidiar” (II, p. 48).

Nu o dată, o constatare dostoievskiană este confirmată și întărită de experiența duhovnicului: „Cât de adânc psiholog este Dostoievski! În *Adolescentul* scrie că o femeie, chiar când e plină de poftă păcătoasă, pentru nimic în lume nu le-ar recunoaște și niciodată nu ar accepta faptul că ea a făcut primul pas spre păcat. Am observat această tendință la unele fiice duhovnicești, în diverse situații, dar când le-am atenționat asupra primejdiei ispitelor pe care le pricinuesc sau în care cad, nu au vrut să recunoască nimic, așa cum mă așteptam” (II, pp. 73-74).

Jurnalul de care ne ocupăm ne arată că măsura judecării laice poate fi diametral opusă pravilei bisericesti. Puțini își mai amintesc astăzi de Jan Palach, student ceh, care în urmă cu o jumătate de secol și-a dat foc, protestând astfel față de invadarea țării sale de către armatele Tratatului de la Varșovia (mai puțin Armata Română). Gestul său a fost perceput ca un act de eroism și a făcut înconjurul lumii. Iată însă cum îl percepe un duhovnic: „Un tânăr student ceh și-a dat foc pentru patrie și libertate. Înainte de-a muri le-a spus colegilor săi: «La revedere. Ne vom reîntâlni!». Cu alte cuvinte, el credea în viața viitoare. Dar acest caz tragic îmi amintește de o eroină a lui Dostoievski, care, cu icoana în brațe, s-a aruncat de la fereastră. Dar, în ambele cazuri, a fost vorba de suicid. În pofida credinței lor, sărmanii au călcat porunca evanghelică de a suporta orice fel de suferință și de a răbda până la sfârșit” (II, p. 97).

Tot potrivit unor măsurători laice, în anii '50, abaterile canonice și dogmatice, unele frizând erezia, de la Mănăstirea Vladimirești, intrată în conflict atât cu Sinodul, cât și cu Statul, erau considerate acte de bravură și de anticomunism. În realitate, erau rățări. „Am citit o carte a Părintelui Ilie Cleopa⁵ – mărturisește autorul jurnalului. Vorbește despre vise și vedenii, dar și despre Sfânta Liturghie. Cartea este dedicată, în întregime, fraților rățăriți de la mănăstirea V.: Părintele I., Maica V. (ulterior, întoarsă la viața laică) au strecurat unele învățături greșite printre călugări. Cartea, scrisă sub formă de dialog, combate toate greșelile privind visele și viziunile demonice, invocațiile spiritiste, căderile în transă, ca și practica, nu mai puțin demonică, de a împărți Sfânta Euharistie, deopotrivă, bărbaților și femeilor nedemni, nespovediți și fără pocăință” (II, p. 141). Adăugăm că Părintele Cleopa era și coautorul unui document de mare importanță dogmatică și canonică în epocă – redactat în anul 1954 – intitulat *Scrisoare către Sfânta Mănăstire Vladimirești*⁶.

Părintele Paulin Lecca are acea trăsătură de a reține fapte bogate în semnificație aflate într-un înveliș banal; este o însușire a scriitorilor de mână întâi, pe care o vom ilustra cu un scurt citat: „Am întrebat, într-o zi, un baptist întors la Ortodoxie, de ce a plecat de la bapțiști. Mi-a răspuns simplu, mărturisind că printre ortodocși este mai multă smerenie. Această realitate este un lucru mare, căci fără smerenie nu există mântuire” (II, p. 140).

Arhimandritul Paulin Lecca a lăsat o operă scrisă⁷ valoroasă atât sub aspect duhovnicesc, cât și literar, care își așteaptă cititorii și exegeții.

¹ Paulin Lecca, *De la moarte la viață*, postfață de Valeriu Cristea, Editura Paideia, București, 1997, 294 p.

² Arhimandrit Paulin Lecca, *Jurnal duhovnicesc*, I-II, ediție îngrijită de dr. Ioan Gându, 2013-2014, Editura Studion, Bacău.

³ *Pelerinul rus – Mărturisirile sincere către duhovnicul său ale unui pelerin rus cu privire la rugăciunea lui Iisus*, traducere din limba rusă: Arhimandrit Paulin Lecca, ediția a II-a, Editura Sophia, București, f.a.

⁴ Paulin Lecca, *Frumosul divin în opera lui Dostoievski*, prefață de Adrian Popescu, Editura Discipol, București, 1998.

⁵ Cf. Cleopa Ilie, *Despre credința ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981.

⁶ Scrisoarea respectivă a fost reprodușă integral în volumul *Iată duhovnicul – Părintele Arsenie Papacioc*, ediție alcătuită de Ieromonah Benedict Stancu, Editura Sophia, București, 2010, pp. 228-302.

⁷ La cărțile și traducerea menționate, publicate în timpul vieții de Părintele Paulin Lecca se adaugă trei volume postume: *Cum să citim Biblia, în învățătura Sfinților Părinți*, București, 1999; *Adevăr și pace*, București, 2003; *Ce este moartea?*, București, 2009.

Madrid. Ființa umană - Bucuria de a dăru!

Dr. Ioan Moldovan

Lecam spre Madrid, de pe aeroportul din Cluj-Napoca, mai multi clujeni alături de un mare grup de români din Desești-Maramureș. Oameni frumoși, cu fața luminoasă, deloc morocănoși - deși era ora 4 dimineața; aveam cu toții un scop comun: să fim alături de părintele nostru drag, la Madrid, la slujba de întronizare; în prima duminică după Sfintele Paști părintele Teofil Roman urma să fie hirotonit Arhiepiscop al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei în Catedrala Ortodoxă din Madrid.

Fără a fi preocupat de statistici, aflu că este primul Arhiepiscop hirotonit în această catedrală ortodoxă - cu siguranță că tot Domnul a rânduit acest lucru, la fel ca alegerea sfinției sale, pentru slujirea de Arhiepiscop, de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Dorința de cunoaștere a românului e vie. Astfel că vineri dimineața, odată ajunși la Madrid, ne îndreptăm spre muzeul Prado, muzeu ce cuprinde una dintre cele mai interesante colecții de artă europeană; alături de noi o doamna din Desești pe nume Anuța (căreia cu mare respect îi spun „Doamna”, că multe am învățat de la dânsa).

Comunicăm unii cu alții de parcă ne-am fi cunoscut de când lumea. Îmbrăcați în portul tipic maramureșan, cu acea eleganță sobră, frumoșii noștri deseșteni erau ațintiți de priviri curioase, dar pline de admirație, din partea madrilenilor.

Bucuria de a dăru!

Ajunși cu grupul nostru de români aproape de muzeul Prado, vedem un om așezat pe jos care cerșea: cu demnitate. Nici un cuvânt răutăcios din partea grupului; dintre noi iese o femeie din Desești, se așază lângă cerșetor - nu se cuvenea să-i vorbească de sus (e o ființă umană) - și-i spune: „Ia covrigul ăsta! E de la noi din Desești! E bun! E cu susan!”. Comunicarea continuă în limba română deși cel care cerșea era probabil dintr-o țară africană.

„- Ce faci?”, zice Anuța. Dialogul continuă... Apoi doamna noastră Anuța, îl îmbrățișează. Constat atunci că nu există bariere de comunicare, de limbă: *comunicau sufletește!* Se vedea bucuria acestui cerșetor tratat cu dragoste, fața i se luminează: simțea căldura sufletească a româncei noastre și dragostea ei pentru ființa umană. Anuța, încercată și ea de viață, știa că ființa umană, oricare ar fi ea, e ființă umană. Ea știe să respecte ființa umană: nu contează naționalitatea, limba, culoarea pielii, rangul, convingerile politice, diferențele culturale sau alte asemenea.

Ea are respect pentru ființa umană! Felul în care i s-a oferit acel covrig, considerația, respectul, dragostea cu care a fost tratat, sunt convins că, cel puțin pentru un timp, l-au făcut să uite de toate greutățile. Așa știm noi românii să oferim: cu dragoste și binecuvântare!

Co-slujitori la catedrala ortodoxă din Madrid

Sâmbătă, la Sfânta Liturghie oficiată de pr. Teofil la catedrala Ortodoxă din Madrid ne-am simțit coslujitori: cu toții am cântat *Hristos a Înviat!*, așa cum se obișnuiește în săptămâna Luminată. Vine și momentul Sfintei Împărtășanii: în ordine, rând pe rând, credincioșii se apropie de Sfântul Potir: împărtășea chiar părintele Teofil Roman, care în următoarea zi urma să fie hirotonit Arhiepiscop. Se apropie de dânsul și o doamnă cu același port frumos maramureșan. Cu fața luminoasă, cu sobrietate, dar și cu multă emoție, primește împărtășania și părintele o săruta: era MAMA părintelui, doamna Maria Roman. Nu e timp de dialoguri lungi rostite: comunicarea e sufletească! Fiul ajuns preot, și care peste câteva ore va fi chemat la treapta arhieriei, își împărtășește mama. Emoția noastră, a tuturor, era evidentă: o lacrimă de bucurie și de specială emoție apare în ochii fiecăruia.

Părintele Teofil Roman, astăzi PS Teofil de Iberia, știe foarte bine cât de importantă e SLUJIREA: „... a sluji Ție, Doamne, este lucrul mare și înfricoșător chiar pentru puterile cele cerești”.

„Numai Dumnezeu îmi dă puterea”

După Sfânta Liturghie, o familie de credincioși români, foarte ospitalieri, ne invită la masa de prânz. Am bucuria să mă reîntâlnesc cu doamna Anuța; doream enorm să aflu cum trăiesc oamenii din Desești-Maramureș: de unde vine vitalitatea lor, bucuria de a trăi?!
- Doamnă Anuța, te rog descrie-mi o zi din viața duminică.
- Când mă trezesc, spun de trei ori Tatăl nostru - pentru că mă gândesc așa: „dimineața am zâs, pe amiază, dacă se întâmplă să uit, îi zâs de dimineața, iar pe seară poate mor și nu mai apuc, dar CĂRAREA mi-am făcut-o, mi-am pregătit-o!” În corpul meu sunt așa, ca de 20 de ani - nu mă simt de 64 de ani, câți am. Da va spun: *Numai Dumnezeu îmi dă puterea! Cu El să fim tot timpul!* Și noaptea, dacă m-am trezit, îmi zic: da de ce să stau trează și cu griji?! Să mă îngrijesc de lucru?... De acelea se îngrijește Dumnezeu; Noi trebuie să ne îngrijim de SUFLET! Și atunci zic Tatăl Nostru, Psalmul 3 etc.... Le știu din cap... De vreo 6 ani nu mănânc nimic până la amiază; dacă pot și nu-s flămândă se întâmplă să nu mănânc până seara; dacă-i trecut de 4 (p.m.), zic „Hai pân'la stele!” - nu mănânc până seara) și nu mănânc cu poftă! Nu trăiesc nici pentru copii, nici pentru averi: „Trăiesc pentru Domnu!” Copiii mi i-a dat Dumnezeu, El are grija de ei, El îi are'n pază! (a se înțelege că acum copiii doamnei Anuța sunt mari, la casa lor, și, cum vom vedea mai jos, ea a fost și este o mamă bună). Ziua muncesc: muncă și iar muncă! Câte o dată stau 5 minute; în alea 5 minute m-am refăcut total!

- În viața aceasta ce consideri că te-a ajutat cel mai mult?

- Cel mai mult Dumnezeu - RUGA! (Rugăciunea). Seara, dacă m-am sculat, m-am rugat! Câte le știu; eu și pe drum, dacă merg, merg fie cântând, fie rugându-mă! Îmi aduc aminte că mergeam așa în jos cântând o melodie (începe să o fredoneze; niciodată auzită de mine). Pe când is la râu, curgeau apele și eu am zis: „Curg apele valuri, valuri, / Tu m-ai scos l-a Tale maluri” - și-am plâns. Cu Domnul e foarte bine!
- Vă pare rău de ceva?
- Nu-mi pare rău de nimic; mi-ar pare rău dacă nu L-aș cunoaște pe Domnul! Mi-ar pare! Aș fi pierdută! Am avut o rădăcină bună: mama mea! Care a crezut în Dumnezeu! Zice mama: „Niciodată să nu-ți pui dragostea, nici în copil nici în mine - că mă iubești”. Eu foarte mult am ținut la mama: zice mama: „Dragu-mamii, nu în mine, în Domnu!!!”
- Dacă ar veni cineva la dumneata și te-ar întreba: cum să-mi fac viața frumoasă?!

- Numa cu Domnu! Când ai pe Domnu' în inima ta, ai TOTUL! Dacă ai vrăjmași, și în inima ta ai pe Domnul, atunci Acela nu-ți este vrăjmaș - în inima ta ai numa pe Dumnezeu și ești ca un copil; ești mai curat. Da! Mai curat. Asta-i curățenia corpului. Atunci nu ești bolnav!

- Cum am putea îmbunătăți lumea aceasta?

- Să-L propovăduim pe Dumnezeu! Nu în public (nu ostentativ). Propovăduirea cu limba și cu gura duce la MĂNTUIRE!
Apare în dialogul nostru Ghiță și-i spun acestuia cu toată sinceritatea: „- Iau lecții de la Anuța!”. Zice Ghiță: „-Cred! Și eu o mai duc cu mașina acasă și îmi povestește!”
Anuța: „- Cât îi mai spun: Roagă-te, dragu mătușii; că Domnu' deschide CĂI și CĂRĂRI!”
- Pentru tineret ce recomandări aveți?
- Pentru tineret?! Să nu uite de Dumnezeu! Tot timpul cu Domnu! Și de-acolo'n colo: Domnu! Domnu! Domnu! Îți dă cărările. Fără cărare mergem greșit!
- Cum ar trebui să petrecem sărbătorile?
- Cu Domnu! Mâncări?! Mâncări da; dar nu îmbuibare! Să ne rugăm! Nu mănânci tot ce-ai pregătit. Risipă! Pagubă! Supărare pentru Dumnezeu, că alții mor de foame! De sărbători să te gândești la cel sărac. Nu trebuie să știe nici bărbatu, nici pruncii că dai. Nu! Că nu ți-i primit! Venea câte unu la mine să-mi ceară: și poate că oarecine îl mai repezea; da eu ziceam: „Lasă, mă, puiucu' lu'mama, că nu știi tu de ce l-o mânat Domnu' la poarta mea. Tu știi de ce l-o mânat Domnu' la poarta mea?! Tu știi de ce l-o mânat?!”
- Când citești Biblia? Că știi că în Desești e mult de lucru...
- Noaptea; cel mai mult seara. Toate mi s-o rezolvat prin Dumnezeu!
- Vă rog, vorbiți-mi de părintele Teofil
- La noi în sat nu s-o născut un asemenea copil. N-o greșit la nimeni cu nimic, nici la pietrele de pe drum. Aista a fost BINECU-

- Vă pare rău de ceva?

- Nu-mi pare rău de nimic; mi-ar pare rău dacă nu L-aș cunoaște pe Domnul! Mi-ar pare! Aș fi pierdută! Am avut o rădăcină bună: mama mea! Care a crezut în Dumnezeu! Zice mama: „Niciodată să nu-ți pui dragostea, nici în copil nici în mine - că mă iubești”. Eu foarte mult am ținut la mama: zice mama: „Dragu-mamii, nu în mine, în Domnu!!!”
- Dacă ar veni cineva la dumneata și te-ar întreba: cum să-mi fac viața frumoasă?!

- Numa cu Domnu! Când ai pe Domnu' în inima ta, ai TOTUL! Dacă ai vrăjmași, și în inima ta ai pe Domnul, atunci Acela nu-ți este vrăjmaș - în inima ta ai numa pe Dumnezeu și ești ca un copil; ești mai curat. Da! Mai curat. Asta-i curățenia corpului. Atunci nu ești bolnav!

- Cum am putea îmbunătăți lumea aceasta?

- Să-L propovăduim pe Dumnezeu! Nu în public (nu ostentativ). Propovăduirea cu limba și cu gura duce la MĂNTUIRE!
Apare în dialogul nostru Ghiță și-i spun acestuia cu toată sinceritatea: „- Iau lecții de la Anuța!”. Zice Ghiță: „-Cred! Și eu o mai duc cu mașina acasă și îmi povestește!”
Anuța: „- Cât îi mai spun: Roagă-te, dragu mătușii; că Domnu' deschide CĂI și CĂRĂRI!”
- Pentru tineret ce recomandări aveți?
- Pentru tineret?! Să nu uite de Dumnezeu! Tot timpul cu Domnu! Și de-acolo'n colo: Domnu! Domnu! Domnu! Îți dă cărările. Fără cărare mergem greșit!
- Cum ar trebui să petrecem sărbătorile?
- Cu Domnu! Mâncări?! Mâncări da; dar nu îmbuibare! Să ne rugăm! Nu mănânci tot ce-ai pregătit. Risipă! Pagubă! Supărare pentru Dumnezeu, că alții mor de foame! De sărbători să te gândești la cel sărac. Nu trebuie să știe nici bărbatu, nici pruncii că dai. Nu! Că nu ți-i primit! Venea câte unu la mine să-mi ceară: și poate că oarecine îl mai repezea; da eu ziceam: „Lasă, mă, puiucu' lu'mama, că nu știi tu de ce l-o mânat Domnu' la poarta mea. Tu știi de ce l-o mânat Domnu' la poarta mea?! Tu știi de ce l-o mânat?!”
- Când citești Biblia? Că știi că în Desești e mult de lucru...
- Noaptea; cel mai mult seara. Toate mi s-o rezolvat prin Dumnezeu!
- Vă rog, vorbiți-mi de părintele Teofil
- La noi în sat nu s-o născut un asemenea copil. N-o greșit la nimeni cu nimic, nici la pietrele de pe drum. Aista a fost BINECU-

- Cum am putea îmbunătăți lumea aceasta?

- Să-L propovăduim pe Dumnezeu! Nu în public (nu ostentativ). Propovăduirea cu limba și cu gura duce la MĂNTUIRE!
Apare în dialogul nostru Ghiță și-i spun acestuia cu toată sinceritatea: „- Iau lecții de la Anuța!”. Zice Ghiță: „-Cred! Și eu o mai duc cu mașina acasă și îmi povestește!”
Anuța: „- Cât îi mai spun: Roagă-te, dragu mătușii; că Domnu' deschide CĂI și CĂRĂRI!”
- Pentru tineret ce recomandări aveți?
- Pentru tineret?! Să nu uite de Dumnezeu! Tot timpul cu Domnu! Și de-acolo'n colo: Domnu! Domnu! Domnu! Îți dă cărările. Fără cărare mergem greșit!
- Cum ar trebui să petrecem sărbătorile?
- Cu Domnu! Mâncări?! Mâncări da; dar nu îmbuibare! Să ne rugăm! Nu mănânci tot ce-ai pregătit. Risipă! Pagubă! Supărare pentru Dumnezeu, că alții mor de foame! De sărbători să te gândești la cel sărac. Nu trebuie să știe nici bărbatu, nici pruncii că dai. Nu! Că nu ți-i primit! Venea câte unu la mine să-mi ceară: și poate că oarecine îl mai repezea; da eu ziceam: „Lasă, mă, puiucu' lu'mama, că nu știi tu de ce l-o mânat Domnu' la poarta mea. Tu știi de ce l-o mânat Domnu' la poarta mea?! Tu știi de ce l-o mânat?!”
- Când citești Biblia? Că știi că în Desești e mult de lucru...
- Noaptea; cel mai mult seara. Toate mi s-o rezolvat prin Dumnezeu!
- Vă rog, vorbiți-mi de părintele Teofil
- La noi în sat nu s-o născut un asemenea copil. N-o greșit la nimeni cu nimic, nici la pietrele de pe drum. Aista a fost BINECU-

- Cum ar trebui să petrecem sărbătorile?

- Cu Domnu! Mâncări?! Mâncări da; dar nu îmbuibare! Să ne rugăm! Nu mănânci tot ce-ai pregătit. Risipă! Pagubă! Supărare pentru Dumnezeu, că alții mor de foame! De sărbători să te gândești la cel sărac. Nu trebuie să știe nici bărbatu, nici pruncii că dai. Nu! Că nu ți-i primit! Venea câte unu la mine să-mi ceară: și poate că oarecine îl mai repezea; da eu ziceam: „Lasă, mă, puiucu' lu'mama, că nu știi tu de ce l-o mânat Domnu' la poarta mea. Tu știi de ce l-o mânat Domnu' la poarta mea?! Tu știi de ce l-o mânat?!”
- Când citești Biblia? Că știi că în Desești e mult de lucru...
- Noaptea; cel mai mult seara. Toate mi s-o rezolvat prin Dumnezeu!
- Vă rog, vorbiți-mi de părintele Teofil
- La noi în sat nu s-o născut un asemenea copil. N-o greșit la nimeni cu nimic, nici la pietrele de pe drum. Aista a fost BINECU-

- Când citești Biblia? Că știi că în Desești e mult de lucru...

- Noaptea; cel mai mult seara. Toate mi s-o rezolvat prin Dumnezeu!

- Vă rog, vorbiți-mi de părintele Teofil

- La noi în sat nu s-o născut un asemenea copil. N-o greșit la nimeni cu nimic, nici la pietrele de pe drum. Aista a fost BINECU-

VÂNTAT de Dumnezeu! Din pânțele mamei lui! Cunoșteam preocupările lui de mic, că din jocurile copiilor știi ce va fi când va fi mare. Și după ce o trecut liceul, i-am zis odată: „O, măi Petrică, du-te tu de călugăr și-i servi pe Domnul toată viața! Că viața asta-i scurtă și cu greutate, da tu, dacă-i servi pe Domnul, îi vedea RAIUL!”

Apare lângă noi doamna Maria Roman (mama PS Teofil); vorba Anuței, zici că Domnul a trimis-o! Nu pot spune nicio vorbă că Anuța, plină de entuziasm și admirație, zice: „- BINECUVÂNTATĂ MANĂ!”. Încerc să deschid un dialog cu doamna MARIA ROMAN:

- Mi-a plăcut cum v-a împărtășit părintele. V-a sărutat!

- Nu știți cu câtă dragoste m-a așteptat; alaltăseară am vorbit la telefon. Zice „pare că abia aștept să ne vedem”. Atât îmi poartă de grijă: „- Mamă, cum te simți?”. „- Eu nu cred c-oi putea ajunge în Spania...”. „- Auzi: Să crezi! Că bunul Dumnezeu îi mare; îi vedea că-i fi bine! Îi vedea că-i veni!”

Anuta intervine din nou: „Mama e binecuvântată cu un așa fiu, și fiul e binecuvântat cu o așa mamă!”

Trebuie sa spun că la fel a fericit-o pe doamna Maria și PS Iustin Sigheteanu după slujba de hirotonie a PS Teofil de Iberia (cuvântul PS Iustin Sigheteanu seamănă cu ceea ce a spus o femeie din popor Mântuitorului - despre Maica Domnului). Iată cum harul poate inspira cuvinte atât de alese, atât din gura unui Arhiepiscop, cât și din cea a unui om simplu de la țară.

- De cand o știți pe doamna Maria, o întreb pe Anuța?

- Da! Mamă credincioasă! Mamă credincioasă de când o știu - de când am venit eu în Desești, de 36 de ani trecuți, n-o lipsit de la biserică. Și-o dus canonul, o dus în inima ei tot ce o avut și o răbdat tot ce o trebuit prin iubire de Dumnezeu!

Apare o discuție despre scăderea natalității în România. Anuța intervine:

- Dom' doctor, știți cum mi-am crescut eu coconii? Eu mi-am crescut coconii în coș; pe cel mai mic l-am dus în coș, pe unu în brațe că nu putea merge după mine - și tri înaintea mea pe cărare; și tot îi mânam înainte pe cărare - ei credeau că fug după ei pe cărare, dare eu mă păzam la lucru. Și uite așa au crescut mari.

Continui eu dialogul:

- V-am vazut ieri că mergeați repede.

Aveți multă energie.

- Domn doctor, și-n Psalmi scrie:

„Pâinea întărește inima omului”. Luam câte o franzela de la Ioana lu' Todor și uite așa mâncam câte un miez și când ajungeam acasă beam lapte - dar binecuvântam! Pentru că atunci când mănânci o mâncare binecuvântată, te întărești!

Zice doamna Anuța:

- Am avut și eu o problemă de sănătate... și într-o zi, după mulți ani, mă întâlnesc cu doctoru' în ușă la farmacie. „- Tu femeie n-ai murit?!”, zice doctoru'. „- Nu! Că m-a vindecat Domnu!”

„- Atunci SLĂVEȘTE-L!” Povestea-i lungă - îmi zice Anuța - m-a operat doctoru, dar a zis că trebuie să merg la Cluj. Și m-a externat de Sfântă Mărie. Eu am mers acasă să-mi văd coconii... Și-am mers acasă și-am luat un ol cu lapte și am zis: „Doamne binecuvintează laptele acesta și mă vindecă și mă curăță de orice boală am”. Am băut, și eu atunci am simțit că m-am vindecat. Asta v-o spun oricând: caă am păcat de nu v-o spun. Eu îl recunosc pe Domnul ca Doctor; pe Domnul Cerului și al pământului. Totu-i o binecuvântare!

Aș vrea să remarcați inspirația acestei femei: deși nu cred că are noțiuni despre subconștient, despre faptul că se obțin vindecări așa-zise miraculoase, prin trimiterea spre subconștient a unor mesaje simple, clare, la timpul prezent, ea face acest lucru asemenea unui expert în psihologie (pentru mai multe detalii-a se vedea scrierile lui Emile Coué, care-și vindeca pacienții prin autosugestie, îndemnându-i să spună într-un anumit mod: „În fiecare zi, mă simt din ce în ce mai bine, din toate punctele de vedere”. Coué a spus că subconștientul este în întregime reprogramabil prin intermediul acestei simple afirmații pozitive, și tot el a spus: „Este foarte posibil ca medicamentele să nu fie necesare întotdeauna, dar credința în vindecare este necesară mereu”. Mântuitorul (Domnul, așa cum spune Anuța) zicea adesea: „Credința ta te-a mântuit!”. CREDINȚA!

Recunosc că toate muzeele din Madrid nu m-au învățat atâtea lucruri și nu mi-au oferit atâtea hrană sufletească ca acești oameni frumoși din Desești. Mulțumesc, oameni frumoși! Frumusețea dumneavoastră sufletească nu rămâne neobservată în orice colț al lumii mergeți. Așa știm să trăim noi românii: Frumos! Cu spontaneitate și autenticitate! Suntem firești!

Așteptam la intrarea principală a muzeului Prado. Ghida noastră plecase după biletele de intrare pentru întreg grupul. Făcuse rezervare on-line. Anuța noastră intră în muzeu și e întâmpinată de cei de la controlul de securitate: „Doamnă, eu stau aici până vine ghida cu biletele; mi-e cam frig”. Se vedea că nu înțelege dorința Anuței, așa că intervin și-i spun în engleză dorința Anuței. În acel moment Anuța scoate telefonul și-i pofteste pe toți să vadă un joc maramureșan salvat în memoria telefonului: se oprește întreaga activitate la intrarea în muzeu, toți se adună să vadă jocul și încep să-i admire portul maramureșean. Se oprește activitatea la intrare în muzeu. Un grup de francezi, blocați la intrare, deoarece controlul de securitate își oprise temporar activitatea, încearcă să vada de ce toată lumea e adunată în jurul Anuței noastre. Văzându-i portul, fața luminoasă, bucuria ce o răspândește în jurul ei, mulți o roagă să facă poza cu ea, tratând-o ca pe un VIP. O apreciază, o admiră! Apare o persoană angajată a muzeului (posibil cu funcție de conducere) și-i spune în engleză doamnei Anuța: „Suntem onorați să avem un asemenea oaspete la Prado, vă rog intrați!”. Traduc această invitație, dar Anuța, demnă, răspunde: „- Domnule, eu fără bilet nu intru!”. Apare ghida cu biletele și intră întreg grupul, cu bucurie și entuziasm. În spatele nostru, turiști străini, angajați ai muzeului, cu zâmbetul pe buze, își spun unii altora: „- Din România!”.

Noi nu știm ce sentimente trăiește doamna Anuța privind tablourile unor pictori celebri, dar știu că e o fină cunoscătoare a frumosului: și mai ales a frumosului duhovnicesc! Amintesc aici ceea ce spunea odata părintele Rafail Noica: „Cultura care duce spre rai este cultura Duhului!”

Fac câțiva pași prin muzeu și îmi amintesc de anul 2014, când am fost pentru prima oară la Madrid. Am participat și atunci la Sfânta Liturghie la o biserică unde slujea părintele Teofil Moldovan. Era a treia duminică din Postul Mare, a Sfintei Cruci. Impresionant! Toată biserica cânta, Îl lăuda pe Domnul! Toți erau Co-slujitori!

Pe popor frumos avem: realizăm că noi nu exportăm „câșpunari”, așa cum spun cei ce vor să ne jignească, noi exportăm spiritualitate! Exportăm felul nostru frumos de a fi, de a trăi: le arătăm și altora cum știm noi să ne trăim bucuriile, necazurile, încercările vieții: Cu demnitate și cu Nădejde - în Domnul!

Duminică, după slujba de hirotonie a părintelui Teofil Roman, pentru slujirea de Arhiepiscop al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei, am fost invitați la masa de prânz. La masa: Arhiepiscopului din întreaga Europă, oficialități, doamna ambasador a României în Regatul Spaniei, Ministrul pentru românii de pretutindeni și, evident, românii noștri din Desești. Comunicarea e plăcută, ne bucurăm de clipele petrecute împreună.

La sfârșitul mesei, PS Timotei se ridică de la masă și se îndreaptă spre mama Preasfințitului Teofil, doamna Maria Roman. Constat că o roagă să spună câteva cuvinte. Doamna Maria îl privește cu atenție și acceptă să meargă spre masa oficialităților. Se apropie de locul unde era așezat PS Teofil de Iberia: îl îmbrățișează.

Se așază o stare de liniște, dar și de o firească așteptare: oare ce va spune această femeie simplă de la țară, cu fața luminoasă și privire plină de înțelepciune?! Nu se grăbește să vorbească. Vrea să dea putere cuvântului! Toate privirile sunt ațintite spre dânsa: „În primul rând țin să mulțumesc cu dragoste Bunului Dumnezeu pentru acest mare Dar și Har care i-a fost rânduit [Preasfințitului Teofil, n.n.] în sfânta zi de astăzi, ca să-l primească prin punerea mâinilor de către Preasfințitul Ierarhi, și să-i ajute Dumnezeu de azi înainte să fie un slujitor bun, bineplăcut înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor și-n veacul de acum, și-n cel ce va să vină! Și să ajute Dumnezeu toată biserica și să o unească pe ea! Dumnezeu să ne ajute pe toți!”.

Smerenia, înțelepciunea și felul frumos de a vorbi ale doamnei Maria Roman nu au rămas neobservate: pentru cuvintele spuse, dar mai ales pentru felul în care le-a spus, aplauzele tuturor erau sărace. Parcă fiecare dintre cei din sală dorea să-i mulțumească. S-a întors cu aceeași blândețe și smerenie spre locul ei, dar nu înainte de a-și mai îmbrățișa încă o dată fiul, pe PS Teofil.

Când să plecăm, îmi spune: „Numa o dată să-l mai văd!”.

Nu-i mai mândră țara noastră?

Luni dimineata avionul aterizează la Cluj-Napoca. Se opresc motoarele avionului, pasagerii încep să coboare. Doamna Anuța se ridică de pe scaun și începe să mă caute cu privirea - eram chiar în spatele ei -, și în momentul în care mă vede strigă tare: „- Dom' doctor! Dom' doctor, nu-i mai mândră țara noastră?”. Încă o dată ne bucurăm de autenticitatea, firescul românilor noștri, și un zâmbet apare pe fețele tuturor celor din avion: Anuța ne pune în atenție să nu uităm că avem o țară frumoasă!

Bucuria de a fi partași la slujba de hirotonie a PS Teofil de Iberia rămâne gravată în suflet, și eu vibrez de fiecare dată când îmi amintesc de acele zile. Și, pentru că acest mare și sfântor eveniment a avut loc în prima duminică de după Paști, în duminica Tomii, închei și eu minunându-mă, asemenea Sfântului Apostol Toma: „Domnul meu și Dumnezeuul meu!”.

Păstrarea și promovarea identității românești în diasporă (I)

Prof. dr. Ionița Timiș

nfluențați de ideile răspândite în întreaga Europă, la începutul secolului al XX-lea nația română a încercat să se plămădească și să se frământă într-un singur aluat, care să dospească întreaga frământătură a țării și să se coaguleze într-un stat unitar, pentru a-și construi o identitate proprie, cea românească. Identitatea românească era marcată de rădăcinile ei de veacuri, răsărite pe sub pământ din strămoșii martiri și manifestată mai apoi prin credință, pământ și limbă.

Ceea ce s-a petrecut în urmă cu 100 de ani la Marea Unire, respectiv dorința tuturor de a simți bătaia inimii în glas românesc, s-a auzit prin rostirea de suflet a viitorului patriarh Miron Cristea, pe atunci episcop de Caransebeș. Acest om al Bisericii, care a semnat actul Unirii, alături de alți oameni importanți ai țării, a formulat o rugăciune care a fost rostită, în toate bisericile ortodoxe din Ardeal și în Alba Iulia, de ziua Unirii, la 1 decembrie 1918. Spicuiesc câteva fragmente din conținutul acestei rugăciuni, conținut care se identifică azi cu starea națiunii care a ales calea exilului și a exilului, în diaspora din întreaga lume: „Doamne Dumnezeul nostru, Tu ești Părintele nostru; Tu ai văzut strămutarea părinților noștri și ai auzit strigarea lor, căci se făcuseră ei ca floarea în brumă și plecat spre pulbere era sufletul lor, și trupul lor lipit de pământ. Tu ai împlinit și cu noi ceea ce ai fugăduit de mult. Sfârâma-voi jugul de pe tine și voi rupe legăturile Tale; lărgi-voi hotarele Tale, aduna-vă-voi dintre popoare și vă voi strânge din țările unde sunteți împrăștiați. Tu, Doamne, cel ce dezlegi pre cei ferecați în obezi și ridici pe cei surpați, ajutat-mi-ai de am bătut războiul cu veselie și am gonit pe fiii trufiei. Mântuire ai trimis și nouă, poporului Tău, și toate marginile pământului văd mântuirea Dumnezeului nostru. Tu, Doamne, sălășluit-ai mărirea în pământul nostru, căci întorcându-Te, Dumnezeule, ne-ai înviat pre noi, și norodul tău se veselește de tine. Cunoaștem, Doamne, și mărturisim că și acum abaterile noastre multe sunt; păcătuitu-ți-am; după iubirea de argint ne-am abătut; uitat-am că pe sine se pierde cela ce ia daruri și că mai bun e pușinul celui drept, decât avuția multă a păcătoșilor. Păcătuitu-ți-am și noi și părinții noștri, și străinii vor iarăși să strămute hotarele noastre. Tu știi, că nu este om care să nu greșească; milostivește-Te spre noi și ne binecuvântă, luminează fața Ta spre noi și ne miluiește. Veniți, deci, să ne închinăm și să cădem Domnului și să plângem Înaintea Lui și să Îi fugăduim, zicând: Iată, noi și feciorii și fetele noastre, și frații și surorile noastre, umbla-voam întru așezământul legii părinților noștri” (Miron Cristea).

Aceste cuvinte, rostite în urmă cu o sută de ani, sunt atât de actuale pentru poporul român, însă cu precădere, sunt mai potrivite pentru acea categorie de români care a ales dezrădăcinarea din mlădițele strămoșilor, din țărâna neamului, pentru care au luptat martirii neamului românesc. Există și astăzi un strigăt către Dumnezeu, al acestor români care s-au prefăcut ca „floarea în brumă” de dorul de acasă, de miresma pământului românesc. Ca să reziste în fața tăvălugului năvălirilor și uniformizărilor de conștiință în Uniunea Europeană, românii care au ales calea exilului ireversibil, trebuie să facă apel la cele trei axe definitorii pentru care și-au dat viața eroii neamului: credința, pământul și limba.

Credința

Credința este liantul care îi unește în Biserica neamului, singura instituție care îi mai adună din împrăștierea vremurilor și a locurilor. De n-ar fi Biserica unde se adună românii în fiecare duminică, ce ar fi sau cum ar fi? S-ar usca de dor, pentru că aici este singurul loc unde vorbesc cu Dumnezeu, prin rugăciune, în limba română, sau vorbesc cu Dumnezeul din sufletul conaționalilor lor, simțindu-se acasă. Prin adunarea lor, Dumnezeu „lărgeste hotarele Bisericii Sale și îi strânge din locurile de unde sunt împrăștiați”. Dumnezeu i-a chemat, nu întâmplător pe acești români, să fie misionari creștini într-o lume care se secularizează, pe zi ce trece tot mai mult. Prin practicarea credinței, românii umplu astăzi Bisericile goale ale Apusului. În schimb, străinii care descoperă frumusețile țării noastre, cumpără terenurile și casele românilor pe care le ocupă și în care doresc să trăiască în mod autentic. Credința este considerată o comoară de mare preț, pentru care merită să lupte ca să nu le fie furată sau călcată în picioare. E toată averea lor pe care o pot lăsa copiilor moștenire.

Glia

Sfântul Nectarie al Eghinei spunea că „popoarele care au presentimentul nemuririi (cum erau dacii), au atitudini nemuritoare în istorie”. Poporul român a avut aceste atitudini nemuritoare, prin jertfa de care a dat dovadă în decursul istoriei sale. Așa s-a petrecut și în luptele de la Mărășești și Oituz, prin cuvintele: „Pe aici nu se trece”. Din păcate, azi, acest dicton s-a transformat în *pe aici poate trece oricine, poate să cucească oricine*, nu numai pământul, ci și casele noastre să ne fie ocupate. Noi, azi, nu mai dăm dovadă de eroismul de care au fost în stare strămoșii noștri. Dacă odinioară, soldații români, care erau luați prizonieri în lagăre, nu se plâneau de ciungirea lor, ci de durerea pe care o suportau cel mai greu, de durerea „nemaisimțării mirosului pământului de acasă”, astăzi, aceeași durere continuă și în românii dezrădăcinați. Ca să simtă legătura cu pământul brăzdat de sângele străbunilor, dar și mireasma pământului de acasă, acești români înstrăinați ar trebui să-și ducă un ulcior cu lutul de acasă, pe care să-l presare sub fereastra în care să înflorească mușcata, ca la bunica odinioară, în glastră. Pământul nostru românesc este un pământ sfânt, pentru că în el își odihnesc osemintele martirii neamului nostru, sfinții neamului românesc. Rugăciunea de mai sus, mărturisește că „Tu, Doamne, sălășluit-ai mărirea în pământul nostru”. Aceasta este mărirea: sfințirea pământului cu moaștele sfinților români. Fiecare fărâma de pământ românesc poartă tainic harul sfințeniei. Odată dus cu ei, în țări străine, acest pământ le-ar oferi mireasma țării pe care au părăsit-o, a celor rămași acasă și ar primi puterea credinței și a eroismului pentru păstrarea limbii.

Limba

Limba reprezintă fundamentul identității unui popor. El este elementul prin care conștiința unui popor se exprimă. Mihai Eminescu spunea că „limba este însăși floarea sufletului etnic al românimii”. Pentru românii care au ales calea exilului, în calitate de „purători de cultură

română”, limba reprezintă un liant integrator destinat să păstreze și să promoveze identitatea românească. Poetul Grigore Vieru vibra pentru limba română când scria în versurile limbii noastre: „Pentru ea, la Putna clopot bate, Pentru ea mi-e teamă de păcate, Pentru ea e bolta mai albastră, Pentru limba, pentru limba noastră. Dumnezeu prima oară, când a plâns printre astre, El a plâns peste țară, Cu lacrima limbii noastre”. Limba este ființa neamului românesc, din care izvorăsc lacrimi atunci când ea este lăsată pradă uitării, făcând, în același timp, recurs la sângele eroilor vărsat pentru păstrarea ei. Limba română, care ar fi trebuit să fie o moștenire lăsată pruncilor printre străini, plătită cu jertfa de eroii neamului, este părăsită, încet-încet, în mod inconștient de către părinți, dedicați unor principii de natură pedagogică. Pe de o parte, copiii acestora vor duce mai departe alinarea părinților lor, desfășurându-și activitatea în exilul ales, sau pe de altă parte, datorită etichetărilor umilitoare pe care le suportă românii din cauza unor comportamente deviate ale conaționalilor lor. Indiferent de motivele pe care le-ar avea, românii ar trebui să nu uite, ci să-și aducă aminte de sacrificiile realizate pentru păstrarea limbii române de către înaintași și de liantul care i-a unit pe toți românii. A-ți uita limba neamului înseamnă a-ți reteza rădăcinile din care ai răsarit, înseamnă a te sustrage de la seva care te hrănește, a accepta să te usuci lent și a te condamna la moarte. Atât de grav este să-ți uiți limba română.

Fiecare român, când a plecat de acasă, din România, să pribegască prin țări străine, L-a luat doar pe Dumnezeu cu el. Doar în El avea să-și pună nădejdea, plecând într-o lume necunoscută. Nu și-a luat biblioteca și alte averi, ci și-a luat o carte de rugăciuni prin intermediul căreia să vorbească cu Dumnezeu, pentru că nu concepea să se roage lui Dumnezeu într-o altă limbă. Pentru el, Dumnezeu era Român.

Iată că identitatea românească trebuie conștientizată din cele trei perspective culturale și spirituale: credința, pământul și limba. În diasporă, Biserica este singurul liant care își aduce aportul la păstrarea identității. Dar nu este suficient, pentru că preoții nu pot să facă față tăvălugului uniformizării și aplatizării conștiinței naționale. Trebuie dusă în mod conștient lupta păstrării unității în diversitate. De aceea, noi, cei rămași acasă, trebuie să le venim în sprijin, nu atât adulților, cât copiilor, celor care s-au născut acolo și au conștiința deplină că sunt italieni, sau spanioli sau francezi, sau altceva, dar nu români. Avalanșa deznaționalizării este mult mai rapidă decât ritmul pe care îl oferă Biserica prin programele sale liturgice, catehetice, artistice și de altă natură.

(continuare în numărul următor)

Agenda P.S. Vasile

Iulie 2018

1 iulie

La Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” - Zorilor Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

8 iulie

În mijlocul credincioșilor de la Biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din cartierul Zorilor-Cluj-Napoca, participă prin rostirea de ecfonise și binecuvântări la Sfânta Liturghie.

15 iulie

Este prezent la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” - Zorilor Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

20 iulie

În ziua praznuirii „Sfântului Prooroc Ilie” participă la Sfânta Liturghie în biserica Mănăstirii Piatra Fântânele din protopopiatul Bistrița, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

22 iulie

Participă la Sfânta Liturghie în biserica Mănăstirii Piatra Fântânele din protopopiatul Bistrița, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

29 iulie: La Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” - Zorilor Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

Activități ale Facultății clujene de Teologie Ortodoxă (iulie 2018)

Între 25 iunie și 4 iulie 2018 s-au desfășurat examenele de finalizare a studiilor. În urma probei scrise și a susținerii tezelor de licență au fost declarați licențiați în Teologie 46 de absolvenți ai specializării

Teologie ortodoxă pastorală, 5 ai specializării Teologie ortodoxă didactică, 1 al specializării Teologie ortodoxă asistență socială și 10 ai specializării Artă sacră. De asemenea, prin susținerea disertațiilor au încheiat studiile ciclului de Master 55 de absolvenți ai programelor de studii la acest nivel. Joi, 4 iulie, toți aceștia au depus jurământul de credință față de Biserica Ortodoxă, în capela Facultății cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae” din incinta Campusului teologic Nicolae Ivan. Momentul solemn s-a desfășurat în prezența corpului profesoral al școlii și a ÎPS Sale Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei, care a adresat celor prezenți un cuvânt.

Universitatea Babeș-Bolyai, prin Colegiul Studentesc de Performanță Academică, în colaborare cu specializarea Arta Sacră a Facultății de Teologie Ortodoxă, a organizat expoziția de fotografie *Tradiție și poveste în Maramureș*. Vernisajul a avut loc marți, 3 iulie 2018. Invitat a fost Arhim. lect. univ. dr. Benedict Vesa.

În cadrul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” a avut loc susținerea publică a tezelor de doctorat:

9 iulie 2018: *Îngeri și eshatologie / Înviere în Daniel 10-12* a pr. Ioan Iurcea, specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă

9 iulie 2018: *Poziția decalogului în credința iudaică și valoarea sa astăzi* a d-lui Gavril Teofil Chichinești, specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă

12 iulie 2018: *Structura misionară a Bisericii în dimensiunea ei sacramentală* a pr. Mihai Valentin Racolța, specializarea Misiologie și ecumenism, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Valer Bel.

În perioada 2-13 iulie 2018 s-au desfășurat, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, Cursurile pastorale și de îndrumare misionară a clerului, seria 103: definitiv și gradul II. În deschidere a fost săvârșită în capela Facultății cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae” din incinta Campusului teologic Nicolae Ivan slujba de Te Deum. ÎPS Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei, a adresat celor prezenți un scurt cuvânt.

Au participat preoți din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopia Maramureșului și Sătmăruului, Episcopia Sălajului și Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților. Prelegerile și seminariile au fost susținute de cadrele didactice ale facultății. Programul liturgic a cuprins Sfânta Liturghie și vecernia săvârșite zilnic, la începutul și sfârșitul programului, în capela instituției.

În data de 13 iulie 2018 a avut loc colocviul pentru obținerea gradului profesional I.

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj în parteneriat cu Asociația Meșterilor Popolari Clujeni, a organizat în data de 3 iulie 2018 în foaierea Bibliotecii Județene „Octavian Goga”, vernisajul expoziției „Iconari clujeni”, care a inclus și un microrecital de pricesne susținut de interpreta de muzică

populară Mariana Morcan. Cele peste 50 de icoane realizate pe suporturi și în tehnici diferite, precum pictură pe sticlă, lemn sau chiar coji de ouă, inspirate din izvoarele vechi, tradiționale, au putut fi admirate, în perioada 3-19 iulie 2018. Au expus: Prof. univ. dr. habil. Marcel Gheorghe Muntean, precum și iconari absolvenți ai Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca: monahia Justiniana Kiraly, Monica Gâju, Cristian Hideg, Iuliana Negru, Henorel Nica, Ionița Timiș, Maria Ciceo.

În perioada 11-26 iulie 2018 s-a desfășurat examenul de admitere la Facultatea de Teologie Ortodoxă, nivel licență și master.

Între 11 și 13 iulie a avut loc înscrierea candidaților, în ziua de 16 iulie examenul eliminatoriu (pentru candidații la specializarea Teologie pastorală), examenul oral (pentru specializările Teologie didactică și Teologie asistență socială), iar în 17 iulie probele specifice: proba scrisă la Teologie Fundamentală și Dogmatică cu fundamentare biblică (Teologie pastorală) și proba practică de desen și culoare (Artă sacră).

Pentru admiterea la studiile de master, la fiecare dintre cele șapte programe de studii (Doctrină și hermeneutică creștin ortodoxă, Ortodoxie românească și viață liturgică, Pastorație și duhovnicie, Artă Sacră – Conservarea, restaurarea și crearea bunurilor culturale, Bioetică – Morală, etică și deontologie, Consiliere pastorală și asistență psihosocială și Istoria religiilor. Geopolitica religiilor monoteiste (creștinism, iudaism, islam) evaluarea candidaților s-a făcut pe baza unui proiect de cercetare.

Pentru a doua sesiune de admitere, din perioada 10-20 septembrie 2018 sunt, de asemenea, scoase la concurs locuri la toate specializările, nivel licență și master.

Tot în luna septembrie se va desfășura examenul de admitere la Școala doctorală de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” din cadrul Facultății. Informații detaliate despre aceste examene pot fi obținute accesând pagina de internet a Facultății: ot.ubbcluj.ro.

Vineri, 20 iulie 2018, în ziua pomenirii Sfântului Prooroc Ilie Tesviteanul, mănăstirea Toplița din Episcopia Covasnei și Harghitei și-a prăznuit hramul. Sf. Liturghie a fost săvârșită de un sobor de șapte ierarhi sub protia Înaltpreasfințitul Naum, Mitropolit de Ruse - Bulgaria. Răspunsurile au fost date de corul de cameră Psalmodia Transylvanica, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu decanul facultății.

În perioada 22-27 iulie 2018, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului UBB, Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, duhovnicul facultății și directorul Școlii doctorale de Teologie Isidor Todoran și Conf. prof. univ. dr. Vasile Timiș de la Facultatea de Psihologie și Științele Educației au participat la lucrările Universității de Vară de la Bologna, organizate de Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Italiei, pentru preoții acestei eparhii. Au susținut conferințe, au participat la mese rotunde și la un program liturgic. Lucrările teologice s-au desfășurat sub egida Centrului de Studii Teologice Sf. Dionisie Exiguul al acestei eparhii, având drept temă generală: *Preotul și comunitatea*.

Dacian But-Căpușan

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Iulie 2018

1 iulie

În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama capelei Facultății de Teologie, pe diaconul Răzvan Tudor Perșa.

În Biserica „Sfântul Apostol Andrei” din cartierul clujean Andrei Mureșanul (parohi: Pr. Petru Stanciu și Pr. Cristian Sonea), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Dan Octavian și Daniela Apostoia. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

2 iulie (Sfântul Voievod Ștefan cel Mare)

La Facultatea de Teologie, asistă la deschiderea probei scrise a examenului de Licență, sesiunea iulie 2018.

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Vad, protopopiatul Dej, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

3 iulie

La Facultatea de Teologie, predă cursul de Spiritualitate preoților participanți la cursurile de promovare.

Asistă la susținerea Tezelor de disertație de către absolvenții cursurilor de Master de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În biserica parohiei Turda Veche (parohi: Pr. Marius Cocan și Pr. Aurel Rău), săvârșește slujba Parastasului

la împlinirea a patruzeci de zile de la mutarea la Domnul, a preotesei Maria Lupu. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfinții Ilie și Lazăr” de la Cristorel, protopopiatul Cluj I. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, duhovnicul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

4 iulie

La Facultatea de Teologie, asistă la susținerea Tezelor de Licență, sesiunea iulie 2018.

În capela Facultății de Teologie, asistă la solemnitatea depunerii jurământului de credință de către licențiații și masteranzii laureați în sesiunea iulie 2018.

5 iulie

Prezidează comisia de examinare a candidaților la concursul pentru ocuparea posturilor de preot paroh, la parohiile Nima și Sălișca (protopopiatul Dej).

În Catedrala Mitropolitană, săvârșește slujba Parastasului pentru adormiții întru Domnul, profesori și elevi ai Seminarului Teologic din Cluj-Napoca, promoția 1973, cu prilejul întâlnirii de 45 ani. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În capela Cimitirului Armenesc din Gherla, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Sonia Cristina Podină. Rostește un cuvânt de mângâiere.

La Muzeul Mitropoliei, în cadrul Serilor Culturale, asistă la Spectacolul „Drumul spre Marea Unire”, susținut de maestrul Ioan Bocșa și de PC Pr. Doru Gheaja. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

6 iulie

În capela mortuară din Cimitirul Central, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Elena Bodea. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Biserica „Buna Vestire” din cartierul clujean Iris (parohi: Pr. Liviu Vidican Mancu și Pr. Ambrozie Boca), participă la festivitatea de încheiere a celei de-a VI-a ediții a Școlii de vară „Copilărie binecuvântată”, organizată de parohie, Seminarul Teologic Ortodox și Grădinița „Floare de Iris”. Slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

La „Casino, Centrul de Cultură Urbană” din Parcul Central din Cluj-Napoca, participă la recepția oferită de Primărie, cu prilejul împlinirii a 100 ani de relații de prietenie Româno-Americane.

7 iulie

În biserica parohiei Țagu, protopopiatul Beclean, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon, pe tânărul Vlad Cristian Todoran. Oficiază slujba de binecuvântare a noii case parohiale. Hiroteseste întru sachelar, pe părintele paroh, Ioan Daniel Dascălu. Hiroteseste întru iconom, pe părintele Iuliu Teodor Leach, de la parohia Dej I (fost paroh). Conferă domnului Vasile Codrea, primarul comunei Budești, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

În Biserica „Sfinții Ioachim și Ana” din cartierul clujean Bulgaria (paroh: Pr. Mihai Racoțta), oficiază Taina Sfântului Botez

La mănăstirea de la Cășiel, protopopiatul Dej, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, rasofora Natalia Vaida. Rostește un cuvânt de mângâiere.

10 iulie

În Aula Magna a Universității „Babeș Bolyai”, participă la deschiderea celei de-a XIV-a ediții a Școlii de vară „Provocările istoriei ca știință și disciplină de învățământ la începutul mileniului III”, organizată de Centrul de Studii Transilvane din cadrul Academiei Române, Ministerul pentru românii de pretutindeni și Universitatea „Babeș Bolyai”. Susține o alocuțiune.

Îi vizitează pe copiii aflați în tabăra de vară organizată de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, în parohia Rogojel, protopopiatul Huedin (paroh: Pr. Florin Mereu). Oficiază o slujbă de binecuvântare și rostește un cuvânt duhovnicesc.

11 iulie

În biserica din Tioltiur, protopopiatul Gherla (paroh: Pr. Octavian Vancea), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, preot Ioan Bufnea, fost paroh. Rostește un cuvânt de mângâiere.

La Casa de Cultură din Târgu-Lăpuș, județul Maramureș, asistă la Gala premiilor de excelență „Orizont TV”. Primește din partea organizatorilor, Marele Premiu. Susține o alocuțiune.

Face o vizită la Mănăstirea Rohia, județul Maramureș. Se reculege preț de câteva clipe la mormântul Arhiepiscopului Iustinian.

12 iulie (Sfântul Cuvios Paisie Aghioritul)

Cu prilejul hramului, în biserica Mănăstirii „Pantocrator” din Beclean, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

13 iulie

La Facultatea de Teologie, asistă la deschiderea colocviului cu prezentarea planurilor lucrărilor pentru obținerea gradului I în preoție.

La Sala Sporturilor „Horia Demian” din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de încheiere a

Olimpiadei Internaționale de Matematică.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

14 iulie

În parohia Geaca, protopopiatul Gherla, săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate la Sfânta Biserică. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hiroteseste întru iconom, pe părintele paroh, Horea Neculai Baciu. Acordă domnului Cristian Mureșan, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă domnului primar, Ioan Miron, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Conferă domnului procuror Dănilă Suci și doamnei preotese Adriana Baciu, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În capela Facultății de Teologie (slujitor: Arhim. Teofil Tia), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Casian Nectarie, fiul părintelui Ovidiu Ioan Feldiorean, slujitor la capela Spitalului de Urologie din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de învățătură.

15 iulie

În Biserica „Înălțarea Domnului” din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Ioan Turc și Pr. Cons. Bogdan Ivanov), săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Oficiază Taina Sfintei Cununii, pentru tinerii Liviu Dan și Maria Cristiana Șerban. Rostește un cuvânt de învățătură.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, alături de participanții la festivitatea de încheiere a celei de-a VI-a ediții a Școlii de vară „Copilărie Binecuvântată” organizată de parohia „Buna Vestire” din cartierul clujean Iris în colaborare cu Seminarul Teologic Ortodox și Grădinița „Floare de Iris”.

pentru pruncul Ciprian Eugen, fiul părintelui diacon Ciprian Eugen Copaciu. Rostește un cuvânt de învățătură.

La „Salina Equines Horse Trophy”, participă la recepția dedicată „Premiilor Internaționale ale Ducelui de Edinbourg”, în prezența Majestății Sale, Margareta a României, custodele coroanei. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Asistă la momentul premierii laureaților la competiția de sărituri ecvestre „Regele Mihai”.

8 iulie

Săvârșește slujba de resfințire a Bisericii „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Beclean. Pe altarul de vară din incinta bisericii, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Sălișca, protopopiatul Dej, pe diaconul Vlad Cristian Todoran. Acordă părintelui paroh, Vasile Cherhaț, distincția „Crucea Transilvană”. Hiroteseste întru iconom stavrofor, pe PC Pr. Adrian Cherhaț, inspectorul de Religie al județului Bistrița-Năsăud. Este însoțit de PC Pr. Vasile Nemeș, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

9 iulie

Face o vizită pe șantierul Centrului de Tineret „Sfântul Ioan Valahul” de la Câmpenești, protopopiatul Cluj I. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

16 iulie

La Facultatea de Teologie, prezidează comisia de examinare a candidaților la examenul de admitere, proba orală.

17 iulie

La Facultatea de Teologie asistă la deschiderea probei scrise a examenului de admitere.

Face o vizită la mănăstirea de la Vad, protopopiatul Dej, în vederea începerii șantierului de construire a chiliilor.

În Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” din Năsăud (parohi: Pr. Florin Rusu și Pr. Lucian Greab), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Emilian Marian Matei Coruți. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită la Mănăstirea Salva, protopopiatul Năsăud.

18 iulie

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului și rostește un cuvânt de învățătură.

19 iulie

Face o vizită în protopopiatul Huedin. Vizitează parohiile Agârbiciu (paroh: Pr. Vlad Pop) și Dealu Mare (paroh: Pr. Bogdan Cociș).

Face o vizită la Mănăstirea „Mihai Vodă” din Turda, în vederea pregătirii momentului de sfințire a noii biserici.

20 iulie (Sfântul Proroc Ilie)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Băișoara, protopopiatul Turda, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotessește întru duhovnic, pe părintele Vlad Cristian Todoran, de la parohia Sălișca, protopopiatul Dej.

Îi vizitează pe tinerii aflați în tabăra de vară organizată de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului la Mărișel, protopopiatul Huedin. Rostește un cuvânt duhovnicesc și asistă la programul artistic organizat cu acest prilej de către participanți. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

21 iulie

În biserica din Cătina, protopopiatul Gherla, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotessește întru sachelar, pe părintele paroh, Gheorghe Aurelian Ilovan. Oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Filip, fiul părintelui paroh. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită pe șantierul de construire a noii case parohiale din Cătina, protopopiatul Gherla (paroh: Pr. Gheorghe Ilovan Aurelian).

În biserica parohiei Baciu I (parohi: Pr. Dumitru Boca și Pr. Florin Cătălin Ghiț), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Cosmin Vasile și Luciana Ioana Alb. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

22 iulie (Sfânta Maria Magdalena)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Oarța de Sus, județul Maramureș, împreună cu PS Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord și PS Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscopul Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului, slujește Sfânta Li-

turghie. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește, la cererea PS Părinte Iustin, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmăruului, întru preot, pe seama parohiei Băsești, județul Maramureș, pe diaconul Ioan Vlad.

În biserica din satul natal, Oarța de Sus, slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură.

Participă la cea de-a II-a ediție a manifestării „Poiana Fest”, în organizarea Mănăstirii „Sfânta Maria Magdalena” de la Oarța de Sus. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

23 iulie

Face o vizită pe șantierul de construire a noilor chiliilor din incinta Mănăstirii „Sfânta Elisabeta” din Cluj-Napoca.

Înaltpreașfințitul Părinte Mitropolit Andrei, înconjurat de Preașfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, și Preașfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscopul Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, la Hramul Mănăstirii Sfânta „Maria Magdalena” de la Oarța, Maramureș, 22 iulie, 2018.

24 iulie

Face o vizită la mănăstirea de la Vad, protopopiatul Dej, în vederea stabilirii locului pentru construcția corpului de chilii. Este însoțit de domnul Academician Marius Porumb și de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

25 iulie

La Muzeul de Artă din Cluj-Napoca, participă la vernisajul Expoziției personale de sculptură a artistului basarabean, Dumitru Verdianu. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

26 iulie

La Bistrița, sub egida „Valori creștine în an centenar – uniți în credință” participă la Întâlnirea Tinerilor Creștini Ortodocși din județul Bistrița-Năsăud (organizator: Pr. Tudor Iacob Mudure). În curtea Bisericii „Intrarea în Templu a Maicii Domnului” (parohi: Prot. Alexandru Vidican, Pr. Nicolae Feier și Pr. Vasile Beni), asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. În aula extensiei Bistrița-Năsăud a Universității „Babeș Bolyai”, susține o alocuțiune dedicată Centenarului Marii Uniri și asistă la conferința susținută de istoricul de artă, profesor Vasile Duda.

Face o vizită în Parohia „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” din Bistrița (paroh: Pr. Marius Cărcu). Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

27 iulie (Sfântul Mucenic și Tămăduitor Pantelimon)

Cu prilejul hramului, în curtea bisericii mănăstirii de la Dâncu, protopopiatul Huedin, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon, pe tânărul Silviu Cristian Cârlogea.

Face o vizită în parohia Aghireșu Fabrici (paroh: Pr. Sebastian Dumitru Șerban). Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

28 iulie

Pe altarul de vară al bisericii din Cociu, protopopiatul Belean, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă părintelui paroh, Vasile Rus, distincția „Crucea Arhiepiscopală”.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Robert și Mihaela Camelia Marincat. Rostește un cuvânt de învățătură.

În biserica din Brăișoru, protopopiatul Huedin, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Ilinca, fiica părintelui paroh, Ovidiu-Cristian Coman. Rostește un cuvânt de învățătură.

29 iulie

În Catedrala Mitropolitană, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama catedralei, pe arhidiaconul Iosif Moldovan. Îi premiază pe elevii din județele Cluj și Bistrița-Năsăud, care au obținut media 10 la examenul de Bacalaureat, sesiunea iunie 2018. Săvârșește slujba Parastasului la împlinirea unui an de la mutarea la Domnul a Academicianului Horia Colan. Rostește un cuvânt evocator.

În capela Seminarului Teologic (slujitor: Arhim. Samuel Cristea), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Luca, fiul cântărețului Catedralei Mitropolitane, Ioan Bindea. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

30 iulie

Primește la reședință pe ieromonahul Rafail Noica.

În localitatea Șerbeni, județul Mureș, oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitului întru Domnul, Petru Grama. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită în Biserica „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie” din Șerbeni.

Face o vizită la Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” de la Sănmărtinul de Câmpie, județul Mureș.

31 iulie

Face o vizită în protopopiatul Bistrița. Vizitează parohiile Prundu Bârgăului (parohi: Pr. Vasile Turc, Pr. Ioan Jauca și Pr. Cristian Dolha), Unirea (paroh: Pr. Ioan Muguirel Urian) și Viișoara II (paroh: Pr. Călin Sigartău). Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită pe șantierul Centrului Social din curtea Bisericii „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Cons. Cristian Baciu și Pr. Ioan Jeler).

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENĂȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu, Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Protos. Simeon Pintea, Aurel Sasu, Nicolae Turcan, Arhim. Benedict Vesa

Pelerinajele pe jos ale lunii iulie

Eliza-Adelina Purcaru

In luna iulie 2018 Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români (ASCOR) – Cluj-Napoca a continuat seria pelerinajelor pe jos, îmbogățind-o cu două nestemate geografice: Munții Retezat și Munții Rodnei.

Retezat – peisajul ce îți taie (retează) răsufarea

În data de 7 iulie a avut loc pelerinajul pe jos în Munții Retezat, având ca obiectiv final Lacul Bucura, un loc de o măreție inegalabilă, în care se retrăgea uneori Părintele Arsenie Boca, părintele duhovnicesc cu cea mai mare înrăurire asupra destinului comunității Bisericii Studenților. 70 de pelerini, în majoritate tineri, dar nu numai, am pornit cu două autocare din Cluj, dimineața la ora 4, îndreptându-ne spre Țara Hațegului. Din localitatea Nucșoara microbuze locale ne-au transportat până în satul Cârnic, de unde am intrat în cel mai vechi parc național din țară și cu cea mai mare diversitate de relief, floră și faună din Carpați, o chintesență a imaginii Carpaților românești – Parcul Național Retezat. Aceasta s-a tradus concret în conștiința noastră ca un sentiment constant de adâncă uimire în fața minunilor lui Dumnezeu din zidirea Sa: de la pădurile de molid acoperite de mușchi moi, asemănători unor covoare persane îmbietoare, la pereții de jnepeniș de un verde intens care ne flancau trecerea, la stâncile seci, colțuroase, acoperite de un mușchi verzui fin, ce redau specificul acestor munți ca desprinși dintr-o altă lume, la crestele abrupte ce reliefau cerul, menite să îți taie răsufarea, toate se orchestrau încântând privirea și coplesind omul lăuntric prin măreția tainei dumnezeiești din spatele lor.

Gingășia florilor era în deplin contrast cu duritatea uriașilor de piatră: smârdarul sau rododendronul, campanulele, gențianele, gușa-porumbelului, valeriana cea frumos mirositoare, stîrigoaia ce miroase a soc și a busuioc se puteau ghici ici și colo printre pietrele tăioase. Râul Nucșoara, care în aval forma cascada Loloaia, ne întovărășea drumul până la izvoare. Tăul Pietrele se contura ca o pre-gustare a Lacului glaciari Bucura. Mesaje scrise pe stânci, precum „Împrietenește-te cu Dumnezeu și vei avea pace și fericire” sau „Îmi ridic ochii spre munți. De unde-mi va veni ajutorul? Ajutorul îmi vine de la Dumnezeu care a făcut cerul și pământul. Încrede-te în El!”, alături de simbolul peștelui, erau redundante în locul acesta.

Traseul a fost Cârnic – Cabana Gențiana – Tăul Pietrele – Custura Bucurei – Lacul Bucura. O ploaie amenințătoare ne-a încercat voința pe când urcam abruptul Custurei, însă după luminarea cerului, faptul că nu am cedat și nu ne-am întors ne-a adus bucuria: Lacul Bucura, cel mai mare lac glaciari din România, se întindea înaintea noastră cuprinzător, ca un amfiteatru, străjuit de jur împrejur de creste de peste 2400 de metri. O parte dintre noi am coborât la el. Numele lacului definea starea noastră de spirit. Îl căutam pe Părintele Arsenie în tăria și prospețimea aerului, în duritatea stâncii

și în măreția peisajului. El a fost cu noi simțit și prin ușurința cu care am parcurs cei 26 de kilometri pe o vreme nelipsită de ploaie.

Munții Rodnei – meleagurile maramureșene cele blânde și rodnice

Pe data de 28 iulie un grup de 50 de persoane, alături de Părintele Bogdan, am pornit cu autocarul din Cluj, la ora 5 dimineața, către un alt pelerinaj pe jos, de data aceasta în nordul pitoresc al Munților Rodnei, aflați la cumpăna a două frumoase județe: Maramureș și Bistrița-Năsăud.

Prima oprire a fost la Mănăstirea Pietroasa, cu hramul „Tăierea capului Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul”, situată într-un peisaj montan mirific. Numele acestei mănăstiri de maici vine de la masivul cel mai înalt din Carpații Orientali – Pietrosul Rodnei (2303 m), aflat în vecinătate. Biserica mănăstirii nu are însă duritatea dată de rezonanța numelui, pentru că este o biserică de lemn maramureșeană, sugerând căldură prin specificul lemnului, frumusețe, dăruire și delicatețe prin bogăția florilor cu care e împodobită și ocrotirea sfinților printr-un adevărat tezaur de sfinte moaște deschis inimilor aflate în căutarea mângâierii lui Dumnezeu.

În continuare, oprim în Complexul Turistic Borșa, de unde urcăm pe jos pârtia Runc-Știol, pe sub teleascaune și, după un scurt popas, ne îndreptăm spre Cascada Cailor, la care ajungem în 20 de minute pe un drum forestier. Cascada este spectaculoasă prin căderea de apă în trepte, însumând 90 de metri înălțime – cea mai mare din România – la o altitudine de 1300 de metri. Numele ei este dat de povestea unei herghelii care, încolțită de urși și fiind fără vizibilitate din cauza unei furtuni, s-a prăvălit de pe versantul abrupt numit apoi Podul Cailor, pe care se formează căderea de apă a râului Fântâna sau Izvorul Cailor.

După această bijuterie a apelor, urcăm spre o alta, de data aceasta spre o apă blândă, stătătoare: Lacul glaciari Știol, locul de izvor al Bistriței Aurii. Priveliștea munților până aici este încântătoare: de pe Poiana Știol se văd pretutindeni culmi domoale, acoperite de păduri de brazi, de jnepeniș, cunoscut aici ca „tufărișuri de durzâi”, de ienupăr și de pajști alpine pe care din loc în loc se puteau vedea stâne și întâlneam turme de oi, de capre, ciurde și herghelii.

Afinele bogate în regiunea aceasta, zmeura, cimbrisorul, sunătoarea făceau din acești munți un loc prietenos și familiar omului, cu adevărat „rodnic”. Lacul Știol, situat la 1800 de metri, se află la poalele acoperite de jnepeni de un verde aprins ale muntelui Gârgălău (2159 m). Verdele acesta, reflectat în oglinda perfectă a apei redă farmecul deosebit al lacului. Am poposit aici, ne-am odihnit „furați de peisaj”, înainte să ne continuăm drumul spre ultimul obiectiv al traseului: Mănăstirea Prislopul Borșei.

Mănăstirea de monahi Prislop, cu hramurile „Sfânta Treime” și „Schimbarea la Față”, situată pe Pasul Prislop, cel care face legătura între Depresiunea Maramureșului (Transilvania) și Valea Bistriței Aurii (Moldova), este construită deasupra vechilor tranșee din timpul celor două Războaie Mondiale. În apropiere se află un cimitir militar care adăpostește trupurile a sute de militari de naționalități diferite. Când am ajuns noi, pe înserat, la mănăstire plouase, lăstunii zburau ciripind împrejurul bisericii și era difuzat Acatistul Sfântului Cuvios Antonie de la Iezer. Monahii ne-au spus că ploaia abundentă le-a împiedicat activitățile timp de două ore, pe când noi, pe munte, nu am fost atinși decât de câțiva stropi mai degrabă ca o mângâiere. Am parcurs 14 kilometri, kilometri de contemplație, comuniune, rugăciune și bucurie, în al treilea an de când luăm parte la pelerinajele pe jos pretutindeni în țară. Pentru care mulțumim lui Dumnezeu!

Cei doisprezece galileeni care vor judeca neamurile

Maria-Magdalena Goia

In frescele de pe pereții bisericilor noastre și în icoana care înfățișează Judecata de Apoi, doisprezece bărbați sunt zugrăviți ținând în mâini cărți deschise, șezând pe tronuri de o parte și de alta a Mântuitorului. Unul dintre ei este reprezentat alteori umblând pe câmpiile Raiului, având în mâini cheia cu care încuie și descuie ușa Împărăției. Pentru doi dintre ei (Petru și Andrei), evlavia poporului român a izvodit și colinde. Acești doisprezece care stau pe scaunele de judecată sunt Sfinții Apostoli. Sunt cei chemați de Domnul Hristos să Îl urmeze și cei care l-au fost cei mai apropiați pe durata celor trei ani ai propovăduirii Sale pe pământ.

Faptul că Sfinții Apostoli s-au învrednicit să fie chemați de Mântuitorul poate crea impresia că acești cei mai de aproape ucenici ai Domnului au fost niște privilegiați, căci lor li s-a oferit marele dar de a sta împreună cu Dumnezeu întrupat, de a-L vedea, de a-L asculta cuvintele și de a fi martori ai puterii Sale, care s-a făcut cunoscută lumii prin nenumărate minuni. Căutând să găsim în cele pe care le cunoaștem despre viața lor, până a fi chemați să devină Apostolii Domnului și până la Pogorârea Sfântului Duh, o cauză pentru care tocmai cei doisprezece au fost chemați și nu alții, nu aflăm la o primă vedere un motiv anume, ceva care să impresioneze și să convingă.

Pescarii nebăgați în seamă din Galileea neamurilor

Cei care au devenit Sfinții Apostoli ai Domnului erau oameni foarte simpli cu vieți obișnuite. Majoritatea erau din Galileea și mulți dintre ei erau pescari. Pe când întinericul încă acoperea Lacul Tiberiadei, porneau cu corabia în larg să pescuiască. Unii aleseseră calea căsătoriei (Simon care va deveni Petru, Simon Zilotul), alții erau feciorelnici (Ioan, Filip, Andrei). Înainte de a fi chemați la apostolat, nici măcar nu fuseseră neapărat cu toții pilde de moralitate. Ioan și Andrei urmaseră Sfântului Ioan Botezătorul, dar Sfântul Apostol Matei, de pildă, fusese vameș, iar Iuda Tadeu, ruda Domnului (fiu al Dreptului Iosif dintr-o căsătorie de dinainte de a se fi logodit cu Maica Domnului), se îndoise la început că Mântuitorul Hristos era cu adevărat Mesia. Cei doisprezece nu au fost chemați nicidecum pentru vreo educație aleasă: unii știau mai multă carte (Filip, Matia, Matei, care a scris și prima Evanghelie),

dar majoritatea erau neînvațați. Apostolii erau diferiți ca vârstă, dar și ca temperament: Petru era mai impulsiv, entuziast, Ioan, însă, era de o cuminenție și de o sfială greu de închipuit, Toma avea inima arzând de râvnă, topindu-se de durere doar pentru dorința de a fi mai aproape de Domnul, pe Bartolomeu (Natanael) Mântuitorul l-a văzut ca *israelit în care nu este viclesug* (Ioan 1, 47), iar alții erau atât de discreți și de modești, încât nu se știe aproape nimic despre ei înainte de Pogorârea Duhului Sfânt (de pildă Iacob, fratele lui Matei). Unii erau firi mai practice (Petru – care, pentru a crede, avea nevoie să vadă pești prinși în năvod după o noapte de muncă în zadar și care, mai târziu, va căuta să se încălzească la focul potrivnicilor Domnului în curtea arhierului; alt exemplu este Toma, care voia neapărat să pipăie rănilor Mântuitorului Hristos pentru a se convinge de Învierea Sa), alții se arătau oamenilor mai ușor abordabili pentru a le cere mijlocirea (Andrei, Filip).

Domnul i-a chemat cu o chemare după inima lor. Unii s-au alăturat imediat Lui, înțelegând, când Sfântul Ioan Botezătorul li-L arătase la Iordan, că El este Mesia cel așteptat (Andrei, Ioan), alții au avut o experiență directă, un moment în care au văzut puterea lui Dumnezeu și au conștientizat mai adevărat Cine îi chema (Petru – pescuirea minunată, Natanael – prorocia Domnului despre cum fusese salvat de la moarte în copilărie, Simon Zilotul – prefacerea apei în vin). Cu toată diversitatea firilor lor și a experiențelor de viață prin care au trecut înainte de a se întâlni cu Mântuitorul, niciunul dintre ei nu se evidențiază cu nimic, încât însuși Sfântul Apostol Pavel, mai târziu, scria Corintenilor aceste cuvinte: *Căci, priviți chemarea voastră, fraților, că nu mulți sunt înțelepți după trup, nu mulți sunt puternici, nu mulți sunt de bun neam; Ci Dumnezeu Și-a ales pe cele ne bune ale lumii, ca să rușineze pe cei înțelepți; Dumnezeu Și-a ales pe cele slabe ale lumii, ca să le rușineze pe cele tari; Dumnezeu Și-a ales pe cele de neam jos ale lumii, pe cele nebăgate în seamă, pe cele ce nu sunt, ca să nimicească pe cele ce sunt, Ca nici un trup să nu se laude înaintea lui Dumnezeu* (I Corinteni 1, 26-29).

Reacții și greșeli omeneste, bucurii și mirări

Evangheliile îi înfățișează pe cei doisprezece Sfinți Apostoli având reacții firești, omeneste, neînțelegând adesea ce voia să le spună Mântuitorul. Ucenicii percepeau evenimentele din perspectivă umană, limitată și, de aceea, erau într-o continuă stare de mirare, pentru că Învățătorul lor le pune dinainte un alt mod de a înțelege existența. Mântuitorul îi ridică de fiecare dată de la înțelegerea minții muritoare a omului căzut, la o înțelegere în duh. Când femeia cu scurgere de sânge a primit vindecare, iar Domnul a întrebat cine s-a atins de El, Petru și ceilalți au răspuns: *Învățătorule, mulțimile Te împulzesc și Te strâmtorează și Tu zici: Cine este cel ce s-a atins de Mine?* (Luca 8, 45). La fel, când Domnul le-a spus ucenicilor să se ferească de *aluatul fariseilor și al saducheilor* (Matei 16: 6), ei au înțeles omeneste, că ar fi vorba de aluatul din care se coace pâinea. De multe ori, alături de Dumnezeu întrupat, cei doisprezece par ca niște copii, nu înțeleg, întreabă și strigă după ajutor ca să fie salvați, ca în noaptea în care corabia se scufundă în vreme ce Domnul adormise de osteneală.

Mai mult decât atât, ucenicii nu numai că au gândit omeneste, dar chiar au păcătuit, și nu o dată au fost muștrați de Învățătorul lor: *De ce sunteți tulburați și pentru ce se ridică astfel de gânduri în inima voastră?* (Luca 24, 38) sau *Unde este credința voastră?* (Luca 8, 25). Apostolii nu au izbutit să creadă cu tărie în puterea lui Dumnezeu atunci când li s-a adus copilul lunatic pentru a fi vindecat. Petru s-a îndoit când, chemat de Domnul, umbla pe mare și a început să se scufunde; mai târziu chiar, în noaptea Jorii celei Mari, s-a lepădat. Toți (mai puțin Sfântul Ioan Evanghelistul) au fost speriați, fricoși, ascunzându-se în timpul patimilor Mântuitorului, neîncredători când femeile mironosițe le-au vestit Învierea. Cereau întâietate în Împărăție (cf. Matei 20, 21) și să se coboare foc din cer peste potrivnicii Domnului (cf. Luca 9, 54). Iar Iuda chiar a ajuns să Îl vândă cu o sărutare.

Cu toate acestea, Mântuitorul le-a fost aproape apostolilor Săi, i-a numit *prieteni* (cf. Ioan 15, 15), a străbătut cu ei țara dintr-un capăt în altul, a mers cu ei prin lanuri sâmbăta, neoprinde-i să mănânce boabele de grâu, a intrat cu ei în casele care i-au primit, le-a arătat casa unde locuia El, a cinat cu ei. Bucuria Sfinților Apostoli, care au stat atâta vreme, zi și noapte, alături de El, a fost una fără margini. Însuși Mântuitorul îi asemăna cu *fiii nunții*, care nu puteau să fie triști *câtă vreme mirele este cu ei* (Matei 9, 15).

Fără de viclesug, căutători de Dumnezeu și capabili să lase toate pentru El

Cu toate greșelile și limitele lor omeneste, toți apostolii, în afară de Iuda, (Andrei și Petru, Iacov și Ioan, Matei și Iacov, fratele său, Filip, Toma, Bartolomeu, Tadeu, Simon Zilotul, Matia care îl va înlocui pe Iuda Iscarioteanul) au fost câștigați – și, prin ei, toți cei ce îi vor urma peste veacuri, împlinindu-se astfel rugăciunea Mântu-

itorului din Grădina Ghetsimani. Iar cei trei ani în care au stat zi și noapte lângă Domnul Hristos au lămurit frumusețea sufletelor lor, care i-a făcut vrednici să fie chemați la apostolat. Nu chipurile lor, nu îmbrăcămintea lor, nu școlile lor, nu familiile din care veneau, nu pozițiile lor sociale – nu acestea au făcut apostoli din pescarii Galileii. Nici simplitatea în sine nu a fost motivul anume pentru care au fost aleși, căci puteau să rămână legați de viața lor așa simplă cum era, de corabia și de năvodul lor, cum a fost cazul lui Zevedeu, tatăl Sfinților Apostoli Ioan și Iacov, ci faptul că au recunoscut că Domnul Hristos era Mesia pe Care Îl așteptau și au renunțat la toate, răstignindu-și până și mintea pentru El. Se mirau, dar nu se despărțeau de Învățătorul lor. Gândeau omeneste, dar erau lipsiți de viclesug (excepție făcând Iuda, care în cele din urmă a fost biruit de viclenie). Nu înțelegeau, dar stăruiau, voiau să știe mai mult și, de aceea, întrebau mai mult decât mulțimile, cărora le era suficient doar să asculte pildele. Îi auzeau pe cărturari și pe farisei zicând despre Învățătorul lor: *Oare, nu zicem noi bine că Tu ești samarinean și ai demon?* (Ioan 8, 48) și totuși nu se tulburau, căci ei cunoscuseră Adevărul, când au mărturisit că *Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu* (Matei 16, 16).

Ceasul cernerii

Ucenicii abandonaseră casă, familie, țărini, năvod, se smulseseră din lupta lumească pentru împlinirea minuscule și efemere. Au acceptat disprețul și batjocura din partea cărturarilor și a fariseilor și nu numai; au acceptat chiar și să își pună viața în pericol, putând fi uciși de cei care căutau să Îl omoare pe Învățătorul lor. Dar aveau de trecut încercări și mai grele; trebuiau să depășească lucruri pe care nu le înțelegeau, așa cum s-a întâmplat atunci când Domnul Hristos le-a spus că pentru a avea părtășie cu El vor trebui să bea Sângele Lui și să mănânce Trupul Lui. Ei nu puteau pricepe cum avea să se întâmple aceasta, din moment ce a consuma carne și a bea sânge de om era cu totul interzis de legea evreiască și de înșeși conștiințele lor. Apostolilor li se tăia mintea. Această cerință care părea absurdă i-a făcut pe mulți dintre cei care Îl urmau pe Mântuitorul să plece, să se dezică de El. Au rămas cei care, nu mai puțin smintiți decât ceilalți, au acceptat totuși să își răstignească mintea, de dragul Domnului Hristos; în numele tuturor acestora, Simon Petru a răspuns: *Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieții celei veșnice* (Ioan 6, 68). Așadar, Sfinții Apostoli nu au fost niște privilegiați, aleși anume printr-o chemare de care alții nu au avut parte, ci ei singuri s-au ales pentru această rânduială dumnezeiască prin felul cum au reacționat la învățătura și la faptele Domnului. Însuși Mântuitorul a arătat la Cina din Joia cea Mare de ce tocmai cu ei era în seara aceea, împărțându-le taina vieții veșnice, iar nu cu alții, când le-a spus: *iar voi sunteți aceia care ați rămas cu Mine în încercările Mele* (Luca 22, 28). Împărțirea cu Sfintele Taine a însemnat însă și ceasul cernerii, lămurirea legată de cine dintre ei era *fiul pierzării* (Ioan 17, 12).

Trădarea

Cea mai mare temere a sufletului omenesc sincer este aceea de a nu repeta pilda ucenicului viclean. Iuda a fost chemat la apostolat, a petrecut trei ani lângă Mântuitorul, ascultând cuvintele Sale dumnezeiești și fiind martor la minunile pe care le săvârșea Domnul, primind el însuși puterea de a face minuni. Cu toate acestea, a sfârșit prin a-L vinde pe Mântuitorul Hristos cu sărutare vicleană. Și nu s-a schimbat

nici când Domnul i-a vădit pe față gândurile și păcatul său. Dintr-o asemenea prăpastie sufletească, Iscarioteanul nu a mai avut putere să iasă, să se smerească încrezându-se în mila lui Dumnezeu și s-a spânzurat. Iuda rămâne peste veacuri un mare semn de avertizare pentru fiecare dintre noi, pentru a nu ajunge la trădarea lui Dumnezeu.

Toți ceilalți ucenici L-au părăsit pe Învățătorul lor la Răstignirea Sa pe Cruce, numai Sfântul Ioan, ucenicul iubit, a rămas alături de El. Pe Petru, încrederea în sine și separarea de frații săi – *Chiar dacă toți se vor sminti întru Tine, totuși eu nu* (Marcu 14, 29) – l-au adus la lepădare. Totuși, pentru că Îl iubea sincer pe Domnul și pentru că a crezut în dragostea și iertarea Lui, s-a întors imediat ce și-a conștientizat greșeala și a plâns întreaga sa viață.

Prima biserică

Chiar fugari și ascunși, ucenicii Domnului nu s-au despărțit unii de alții. Rămăseseră împreună, înfricoșați și ne-maiștiind nicidecum în ce mod să își continue existența. După ce petrecuseră trei ani, zi și noapte, alături de Dumnezeu întrupat, după ce Îl cunoscuseră învățătura, nu mai aveau cum să fie aceiași oameni și să își reia preocupările lor banale, înguste, trecătoare care compuneau viața lor de dinainte de a-L fi întâlnit pe Domnul. Fără El, se vedeau slabi, goi și neputincioși.

Învierea Domnului Hristos și Pogorârea Sfântului Duh au făcut însă să rodească tot ceea ce se strânsese în sufletele lor pe perioada uceniciei. Rodul venirii Mângâietorului a fost întemeierea Bisericii, apostolească și sobornicească, pe piatra credinței că Hristos este Fiul lui Dumnezeu. Pe această Biserică *porțile iadului nu o vor birui* (Matei 16, 18).

Desăvârșirea umanului: moartea de dragul lui Dumnezeu

Faptul că cei doisprezece au fost apropiații lui Dumnezeu nu le-a adus nici împărății, nici nemurirea trupului sau o sănătate desăvârșită, nici bogății și, în niciun caz, nu i-a scutit de osteneală și de suferințe, cu toate că Dumnezeu S-a îngrijit tot timpul de ei. Sfinții Apostoli au suferit batjocură, prigoane și martiriu, dar au câștigat în schimb viața veșnică și au dobândit putere să devină *pescari de oameni* de la o margine la alta a lumii și până la sfârșitul istoriei, împlinind astfel chemarea cu care i-a chemat Mântuitorul. Oamenii le poartă numele, le cer mijlocirea, prin rugăciunile lor depășesc necazurile vieții acesteia trecătoare și, mai ales, sunt izbăviți din greșeli, păcate, neputințe sufletești. După cum, pe când Mântuitorul era pe pământ, apostolii mijloceau pentru oameni înaintea Lui, așa fac și acum. Prin rugăciunile lor dobândim ce e mai de preț – dobândim har, fără de care nu au gust și nu sunt adevărate micile bucurii ale existenței noastre efemere, pământești.

Simpli pescari, deveniți apostoli ai neamurilor, au stăruit pe lângă Dumnezeu întrupat, s-au uitat cu totul pe ei înșiși și au umblat în toată lumea să propovăduiască pe Hristos cel răstignit și înviat. Au urmat pilda Lui și au murit pentru El. Au fost oameni obișnuiți, dar, încercare după încercare, eveniment după eveniment, au ales să rămână cu Învățătorul lor, indiferent de consecințe. Chiar și după căderi, tot la El s-au întors. Mulți L-au urmat pe Mântuitorul, dar, pe parcurs, tot mulți s-au îndepărtat singuri de El. Cei doisprezece Sfinți Apostoli, care sunt zugrăviți pe pereții bisericii în scena Înfricoșătoarei Judecăți, L-au ales până la urmă pe Mântuitorul și de aceea I-au fost cei mai apropiați. Smerenia și jertfa lor au fost atât de profunde, atât de greu de purtat, încât s-au făcut vrednici ca prin ei să ni se dea Tainele nemuririi și prin ei să fim judecați la Cea de-a Doua Venire a Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Bibliografie:

Radu Alexandru, articolul „Cei 12 Apostoli”, www.cres-tinortodox.ro;

Viețile sfinților - Sinaxar, www.calendar-ortodox.ro.

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com